

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Hospodaření příspěvkové organizace

The Management of Allowance Organization

Student: Veronika Šindelářová

Vedoucí bakalářské práce: Ing. David Slavata, Ph.D.

Ostrava 2013

Zadání bakalářské práce

Student: **Veronika Šindelářová**
Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202R055 Veřejná ekonomika a správa
Specializace: 00 Veřejná ekonomika a správa
Téma: **Hospodaření příspěvkové organizace**
The Management of Allowance Organization

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Neziskové organizace v České republice
 3. Analýza činnosti a hospodaření vybrané příspěvkové organizace
 4. Zhodnocení hospodaření vybrané příspěvkové organizace
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

MOCKOVČIAKOVÁ, Alena a kol. *Příspěvkové organizace 2010*. 2. vyd. Praha: WOLTERS KLUWER ČR, a. s., 2010. 346 s. ISBN 978-80-7357-533-5.
NEKOLNÝ, Bohumil a kol. *Divadelní systémy a kulturní politika*. 1. vyd. Praha: Divadelní ústav, 2006. 152 s. ISBN 80-7008-197-X.
REKTOŘÍK, Jaroslav a kol. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3. vyd. Praha: Ekopress, 2010. 188 s. ISBN 978-80-86929-54-5.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. David Slavata, Ph.D.**

Datum zadání: 23.11.2012

Datum odevzdání: 10.05.2013

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlašuji, že jsem celou práci vypracovala samostatně. Přílohy č. 1, 2, 3 a 4 mi dané k dispozici, jsem samostatně doplnila.

V Ostravě dne: 9. 5. 2013

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'Šindelářová', written over a dotted line.

Veronika Šindelářová

Obsah

1. Úvod	4
2. Neziskové organizace v České republice	5
2.1 Členění národního hospodaření dle Pestoffa	5
2.1.1 Neziskový sektor	8
2.2 Charakteristika neziskové organizace	10
2.2.1 Znaky neziskových organizací	11
2.2.2 Vize, poslání, funkce a cíle neziskových organizací	11
2.2.3 Finanční zdroje neziskových organizací	13
2.2.4 Hospodaření, účetnictví a zdanění neziskových organizací	14
2.2.5 Členění neziskových organizací	15
2.2.6 Statistický přehled vybraných neziskových organizací	17
3. Analýza činnosti a hospodaření vybrané příspěvkové organizace	19
3.1 Finanční hospodaření příspěvkových organizací	20
3.2 Majetková práva příspěvkové organizace	22
3.3 Kultura v České republice	23
3.3.1 Výdaje na financování kultury	24
3.3.2 Prostředky poskytované kulturním organizacím	24
3.3.3 Divadla v České republice	25
3.4 Slezské divadlo Opava, Příspěvková organizace (dále jen SDO)	26
3.4.1 Historie divadla	26
3.4.2 Základní údaje o Slezském divadle Opava	27
3.4.3 Hospodaření Slezského divadla	29
4. Zhodnocení hospodaření Slezského divadla Opava	46
4.1 Výnosy Slezského divadla Opava	46
4.1.1 Tržby z prodeje služeb Slezského divadla Opava	48
4.1.2 Příspěvky poskytnuté Slezskému divadlu Opava	48
4.2 Náklady Slezského divadla Opava	50
4.3 Návrh finančního plánu na rok 2013	52
4.4 Návrhy na zlepšení finanční situace Slezského divadla Opava	52
5. Závěr	54
Seznam použité literatury	56
Seznam zkratk	57

1. Úvod

Téma této práce je zaměřeno na hospodaření příspěvkové organizace. Příspěvkové organizace nejsou zřízeny či založeny, ať už státem nebo územně samosprávnými celky, za účelem podnikání. Jejich cílem je služba veřejnosti v různých oblastech, ať už je to školství, zdravotnictví, kultura, apod. Z důvodu, že příspěvkové organizace neboli celkově neziskové organizace nejsou zaměřeny na zisk, musí se spoléhat na jiné zdroje, od kterých získají finanční prostředky pro své hospodaření. Hlavním zaměřením práce je zhodnocení hospodaření vybrané příspěvkové organizace za posledních pět let 2008 - 2012. Příspěvkové organizace, mají širokou oblast své působnosti, proto se v praktické části této práce zaměřím na oblast kultury, konkrétně na hospodaření Slezského divadla Opava, P.O.

Cílem práce je zhodnocení hospodaření vybrané příspěvkové organizace. K dosažení tohoto cíle použijeme **metodu** popisnou, statistickou, analýzy a syntézy. V druhé kapitole naznačím sektorové vymezení, které zpracoval švédský ekonom Victor A. Pestoff, pomocí tří kritérií. Díky těmto kritériím rozčlenil národní hospodářství do čtyř sektorů, kterými jsou sektor ziskový, neziskový soukromý, neziskový veřejný a neziskový sektor domácností. Tato práce, jak už bylo řečeno, je zaměřena na neziskový sektor a s ním spojené neziskové organizace, jejichž definice v ekonomické odborné literatuře není jednotná. Definovali jsme si jednotlivé znaky neziskových organizací, jejich funkce, vize, poslání a cíle. Neziskové organizace se také člení podle různých kritérií, které jsme si v této kapitole rovněž popsali.

Ve třetí kapitole se zaměřím na analýzu činnosti a hospodaření vybrané příspěvkové organizace v letech 2008 – 2012. Příspěvková organizace je právnickou osobou, která je zřízena na základě zřizovací listiny k plnění úkolů ve veřejném zájmu. Zřizovací listinu vydává zřizovatel při vzniku příspěvkové organizace. Zřizovatelem naší vybrané příspěvkové organizace je Statutární město Opava, které spolu s Moravskoslezským krajem a Ministerstvem kultury každoročně divadlu poskytuje finanční příspěvek na provoz.

Cílem čtvrté kapitoly je zhodnocení hospodaření vybrané příspěvkové organizace v letech 2008 – 2012. Vycházíme z účetních výkazů poskytnutých Slezským divadlem Opava. Pomocí grafů si znázorníme dotace od zřizovatele, výnosy za hlavní a doplňkovou činnost, náklady hlavní a doplňkové činnosti a návrh finančního plánu na rok 2013.

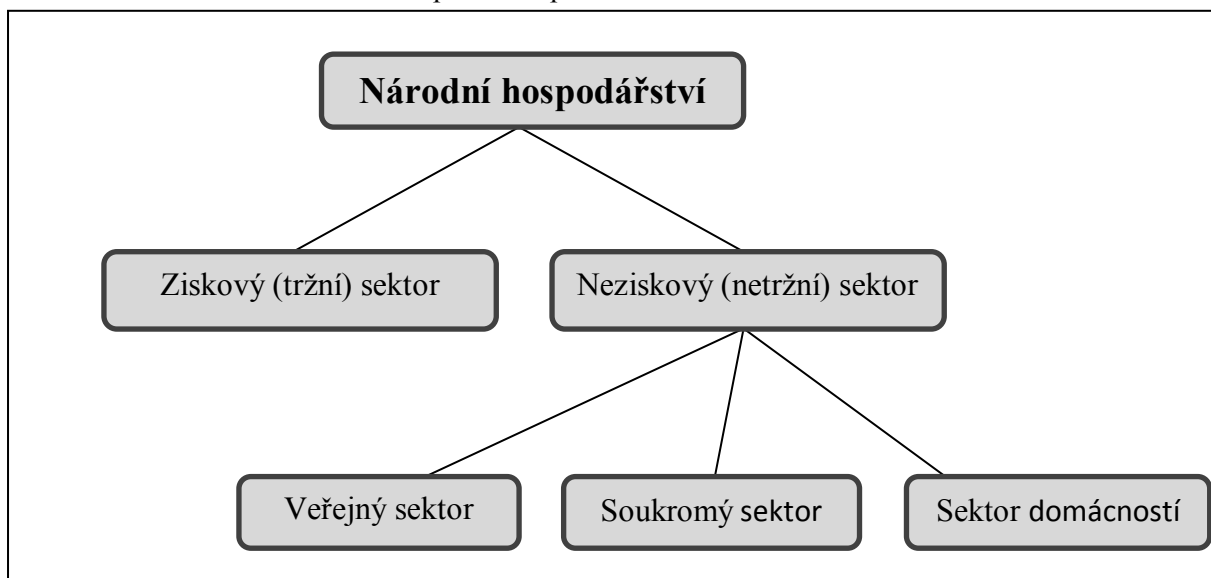
2. Neziskové organizace v České republice

Pro pochopení, proč vlastně neziskové organizace existují a na jakých principech především fungují, je velmi důležité znát vymezení prostoru, který je jim vyhrazen v rámci národního hospodářství.

Národní hospodářství chápeme jako subsystém, který má pro fungování společnosti rozhodující význam. Je vytvářen složitou soustavou prvků a vazeb mezi nimi. Rozhodující roli zde hrají spotřebitel a producent.¹

Národní hospodářství můžeme členit podle celé řady kritérií, mezi která řadíme kritérium prostoru, vlastnictví, sektoru, odvětví a způsobu financování. Pro tuto práci je klíčové členění národního hospodářství podle kritéria financování, které je graficky zachyceno na obrázku č. 1.

Obrázek 2.1: Členění národního hospodářství podle kritéria financování

Zdroj: REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru*. III. Praha: Ekopress, 2010. ISBN 978-80-86929-54-5.

2.1 Členění národního hospodaření dle Pestoffa

Velmi často se také můžeme setkat s poměrně propracovaným sektorovým vymezením, které zpracoval švédský ekonom Victor A. Pestoff. Pro rozdělení národního hospodářství používá tři kritéria, kterými jsou:

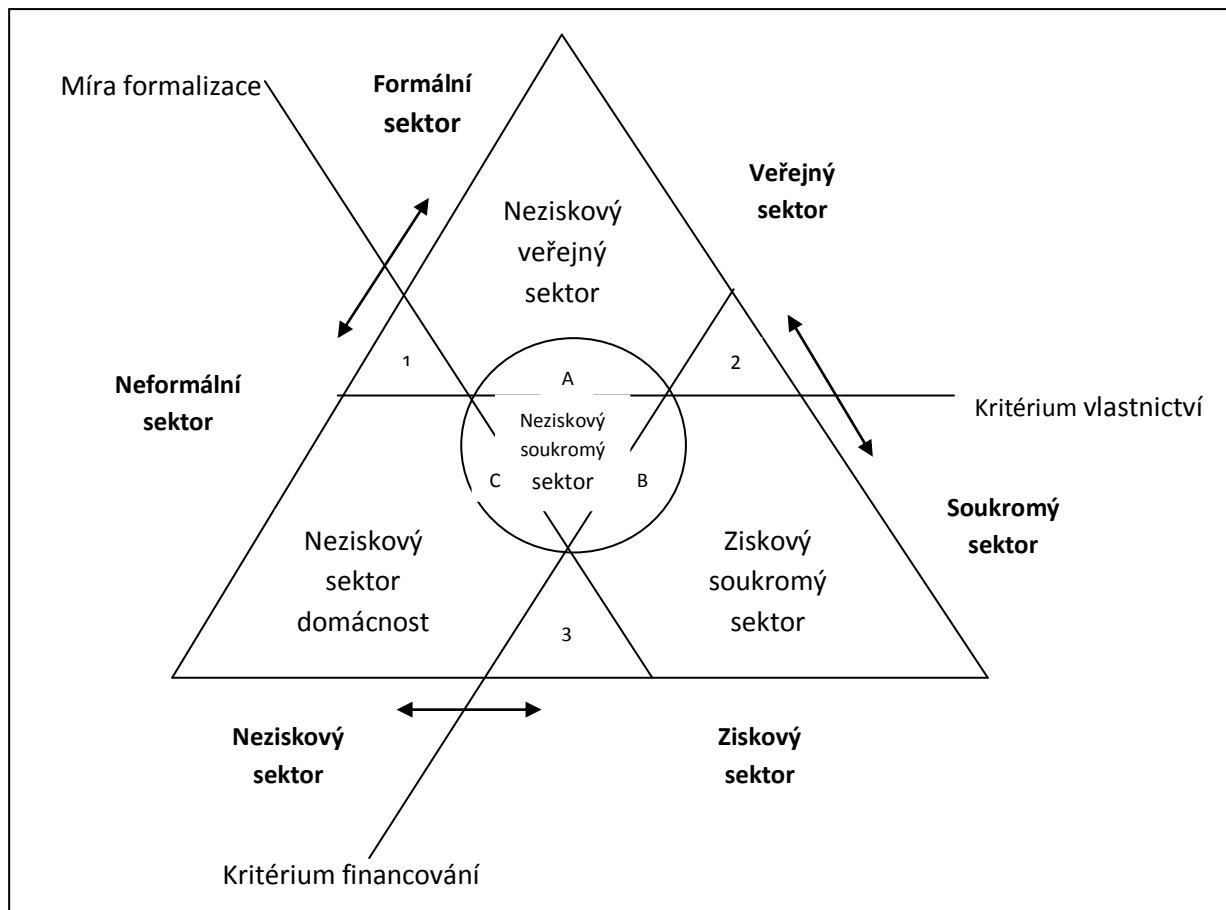
1. Kritérium financování na sektor ziskový a neziskový
2. Kritérium vlastnictví na sektor soukromý a veřejný
3. Kritérium míry formalizace na sektor formální a neformální

¹ STRECKOVÁ, Yvonne et al. *Veřejná ekonomie pro školu a praxi*. 2. vyd. Praha: Computer press, 1998, 214 s. ISBN 80-7226-112-6.

Díky těmto kritériím vytvořil Pestoff trojúhelníkový model národního hospodářství viz obr. č. 2.2 rozdělený na čtyři sektory:

- I. Ziskový soukromý sektor,
- II. Neziskový soukromý sektor,
- III. Neziskový veřejný sektor,
- IV. Neziskový sektor domácností.²

Obrázek 2.2: Pestoffův trojúhelníkový model

Zdroj: REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru*. III. Praha: Ekopress, 2010. ISBN 978-80-86929-54-5.

V místech, ve kterých dochází k překrývání sfér jednotlivých sektorů, je vynechán prostor, organizací, které mají společné znaky pro dva nebo více sektorů. Tyto organizace jsou definovány jako smíšené (1, 2, 3) a hraniční organizace (A, B, C), viz obr. 2.2.

² REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru: Základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3. vyd. Praha: Ekopress, 2010, 188 s. ISBN 978-80-86929-54-5.

Organizace smíšené dělíme:

Ad. 1 – jsou organizace neformální, neziskové, veřejnoprávní, patří k nim například schůzky vládních činitelů, oslavy státních svátků, špiónážní akce na území jiných států,

Ad. 2 – jsou organizace ziskové, formální, veřejné. Samosprávná instituce založí společnost za účelem dosažení zisku - státní podniky. Patří zde například Lesy ČR, Budějovický Budvar, České dráhy,

Ad. 3 – jsou organizace neformální, ziskové, soukromé. Řadí se zde společnosti pohybující se v šedé ekonomice (praní špinavých peněz, drogy, prostituce, apod.).

Kruh uprostřed – u některých neziskových organizací, nemůžeme přesně říct, kam patří. Patří zde například činnosti, které jsou hrazeny z veřejných rozpočtů, ale organizuje je soukromoprávní společnost. (nemocnice soukromého typu hrazená z pojišťoven a veřejných zdrojů, bytové družstvo, soukromé VŠ, penzijní fondy, apod.)

Organizace hraniční dělíme:

Ad. A – řadíme zde například veřejnoprávní televize, rozhlas, VZP ČR, veřejná vysoká škola,

Ad. B – je to pomezí ziskového a neziskového sektoru. Patří zde například vzdělávací agentury, soukromé vysoké školy, družstva, apod.

Ad. C – neziskové subjekty, které se nestačily registrovat, z nějakého důvodu požadavkům registrace nevyhovují, nebo se registrovat nechtějí. (např. sousedské výpomoci, občanská sdružení zaměřená na komunity, organizace zaměřená na poradenskou činnost v rámci skupin občanů postižených sociálním charakterem).

Cílem této práce není zabývat se jednotlivými sektory, které Pestoffův trojúhelníkový model stanovuje, ale charakterizujeme si dva sektory, které jsou pro tuto práci důležité a to sektor ziskový a neziskový. Ziskový sektor tvoří část národního hospodářství, která je financována z prostředků získaných subjekty ziskového sektoru a to především z prodeje statků, které buď produkují, nebo distribuují za tržní cenu, která se na trhu vytváří na základě vztahu nabídky a poptávky. Z hlediska vlastnictví můžeme ziskový sektor rozdělit na soukromý a veřejný. Subjekty pohybující se v ziskovém sektoru nabývají podoby různých typů soukromovlastnických subjektů, jako je například akciová společnost, společnost s ručením omezeným, družstva apod. Shrnutím zjistíme, že cílem ziskového sektoru, a tedy i organizací v něm působících, je zisk.

Na rozdíl od ziskového sektoru se neziskový sektor řadí do té části národního hospodářství, ve které subjekty získávají prostředky pro svou činnost formou přerozdělovacích procesů z veřejných financí. Cílem tohoto sektoru není zisk, ale především dosažení přímého užitku, který má zpravidla podobu veřejné služby. Pokud vznikne nějaký

zisk z činnosti neziskové organizace, je vložen do jejího růstu a zlepšení služeb, které poskytuje.³ To je tedy základní a hlavní rozdíl mezi ziskovým a neziskovým sektorem. Nyní se již podrobněji zaměříme na samotný neziskový sektor.

2.1.1 Neziskový sektor

Neziskový sektor označován také jako nevýdělečný, můžeme rozdělit do tří sektorů, které si následně popíšeme:

- I. Neziskový veřejný sektor,
- II. Neziskový soukromý sektor,
- III. Neziskový sektor domácností.

I. Neziskový veřejný sektor

Veřejný sektor je část neziskového sektoru, která je řízena a spravována veřejnou správou, a to státní správou a územní samosprávou, poněvadž veřejný sektor je financován z veřejných financí a veřejné finance jsou tvořeny ze zdrojů od obyvatelstva. Dále veřejný sektor rozhoduje veřejnou volbou, podléhá veřejné kontrole, která označuje právo i povinnost veřejnosti buď přímo, nebo prostřednictvím svých zástupců kontrolovat veřejnou volbu a důsledky jejího rozhodnutí, zabezpečuje veřejné statky pro obyvatelstvo a cílová funkce je dosahována poskytováním veřejné služby.

Do veřejného sektoru patří například justice, policie, armáda, školství, věda a výzkum, veřejná doprava, sociální služby apod.

Důležité je zdůraznit, že neexistuje jeden jediný možný model rozsahu a struktury veřejného sektoru, který by dosahoval optimální efektivity v každé zemi a v každé době.

Kompletní rozsah a struktura veřejného sektoru je ovlivňována touto soustavou faktorů:

- a) faktory ekonomické – mezi které patří zejména výkonnost ekonomiky, možnosti přerozdělovacích procesů v ekonomice přes veřejné finance, fáze ekonomického rozvoje apod.,
- b) faktory historické a geopolitické – například zajišťování služeb pro obyvatelstvo žijící v tvrdých přírodních podmínkách, obrana při nebezpečí vnějšího napadení státu apod.,
- c) faktory demografické – růst populace a změny v její věkové a sociální struktuře,
- d) faktory kulturně náboženské – ovlivňují sociální cítění,
- e) faktory politické – kvantita a kvalita veřejných statků.

³ REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru: Základy ekonomiky, teorie a řízení*. III. Praha: Ekopress, 2010, 188 s. ISBN 978-80-86929-54-5.

Posláním veřejného sektoru je také napravovat a odstraňovat další důsledky tržního selhání jako jsou například negativní externality, asymetrické informace, kolektivní statky apod.

II. Neziskový soukromý sektor

Také často označován jako sektor nevládních neziskových organizací nebo jako třetí sektor. Cílem této části národního hospodářství není zisk, ale přímý užitek, který je však financován ze soukromých financí. Tedy financí soukromých fyzických a právnických osob, které se rozhodnou vložit své soukromé finanční prostředky do konkrétní, předem vymezené produkce nebo distribuce statků, aniž by očekávaly, že jim tento vklad přinese zisk. Soukromý sektor může být také součástí veřejného sektoru a to v případě jsou-li mu poskytovány dotace, granty apod. z veřejných financí.⁴

Definovat neziskový soukromý sektor se pokusil i americký sociolog L. M. Salamon. Tento autor vymezuje neziskový soukromý sektor jako sektor skládající se z organizací, které jsou vyznačovány následujícími znaky:

- jedná se o organizace, které jsou do určité míry institucionalizovány, ať již formálním statutem či jiným způsobem (např. formou pravidelných schůzí, jednacích pravidel apod.),
- mají soukromou povahu, nejsou součástí veřejné správy a nejsou řízeny orgány, ve kterých převládají vládní úředníci, není však vyloučena podpora z veřejných zdrojů,
- nerozdělují zisk - tyto organizace sice v určitém období mohou dosáhnout zisku, ale opětovně ho musí použít na realizaci svého poslání, musí ho reinvestovat a nemohou ho rozdělit mezi zakladatele, vedení organizace či zaměstnance,
- jsou dobrovolné, jejich fungování je spojeno s určitým prvkem dobrovolnosti, ať již dobrovolné účasti na konkrétních aktivitách či dobrovolné účasti na vedení organizace,
- jsou veřejně prospěšné, přispívají k veřejnému dobru, usilují o dobro lidí, určitých skupin či společnosti jako celku.⁵

⁴ STRECKOVÁ, Yvonne et al. *Veřejná ekonomie pro školu a praxi*. I. Praha: Computer Press, 1998, 214 s. ISBN 80-7226-112-6.

⁵ REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru: Základy ekonomiky, teorie a řízení*. III. Praha: Ekopress, 2010, 188 s. ISBN 978-80-86929-54-5.

III. Neziskový sektor domácností

Sektor domácností patří mezi největší sektor a hraje v rámci národního hospodářství významnou roli svým začleněním do koloběhu finančních toků a vstupem na trh produktu, práce a kapitálu.

Domácnosti jako spotřebitele je možné definovat jako malé skupiny osob, které sdílejí stejné podmínky života v ubytování, společně se podílejí na některém nebo na všech jejich důchodech a na jmění a spotřebovávají určité typy výrobků a služeb, zejména bydlení a potraviny, kolektivně.

2.2 Charakteristika neziskové organizace

V předchozích podkapitolách jsme si blíže popsali jednotlivé části neziskového sektoru a nyní se zaměříme na neziskové organizace, které se v těchto sektorech vyskytují.

Charakteristika neziskových organizací není v odborné ekonomické literatuře jednoznačně definovaná. V našem případě jsme si pro další výklad vybrali definici uvedenou v zákoně č. 586/1992 Sb. o dani z příjmů §18, odstavec 7, která uvádí, že se jedná o organizace charakteru právnické osoby, které nebyly založeny nebo zřízeny za účelem podnikání. Jsou to vlastně organizace, o jejichž činnost je jiný zájem, ať už zájem státu, společnosti nebo vymezené skupiny lidí.⁶

Řadíme zde:

- zájmová sdružení právnických osob, pokud tato sdružení mají právní subjektivitu,
- občanská sdružení včetně odborových organizací,
- politické strany a politická hnutí,
- registrované církve a náboženské společnosti,
- nadace, nadační fondy,
- obecně prospěšné společnosti,
- veřejné vysoké školy,
- obce,
- vyšší územní samosprávné celky,
- organizační složky státu a územních samosprávných celků,
- příspěvkové organizace,
- státní fondy,

⁶ Zákon č. 586 ze dne 20. listopadu 1992, o daních z příjmů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117, s. 3473-3491. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirkazakonu/SearchResult.aspx?q=1992&typeLaw=zakon&what=Rok&stranka=2> ISSN:1211-1244

- subjekty o nichž tak stanoví zvláštní zákon.⁷

2.2.1 Znaky neziskových organizací

Neziskové organizace lze také charakterizovat znaky, které jsou společné pro všechny typy neziskových organizací. Mezi tyto znaky patří:

- jsou právnickými osobami (s výjimkou organizačních složek),
- nejsou založeny za účelem podnikání,
- produkce statků je omezena konkrétním výčtem, obvykle se jedná o produkci statků, které jsou produkovány v bloku společných potřeb, v bloku odvětví rozvoje člověka a částečně i v bloku poznání a informací,
- mohou, ale nemusí být financovány z veřejných rozpočtů.

2.2.2 Vize, poslání, funkce a cíle neziskových organizací

Každá nezisková organizace má své vize, poslání, funkce a cíle, kterých chce během své působnosti docílit. Následně si je jednotlivě popíšeme.

Vize je prvním krokem jak pro založení organizace, tak pro úspěšné uplatnění jejího poslání a vypracování úspěšného strategického plánu. Především záleží na charakteru poslání organizace, zda je formulace vize, s níž všichni souhlasí, obtížné nebo snadné.

Charakteristika formulace vize:

- hledí do daleké budoucnosti,
- její definice je krátká,
- je srozumitelná pro každého,
- popisuje neměnný stav,
- může jí sdílet několik organizací v místě, regionu, ve státě apod.⁸

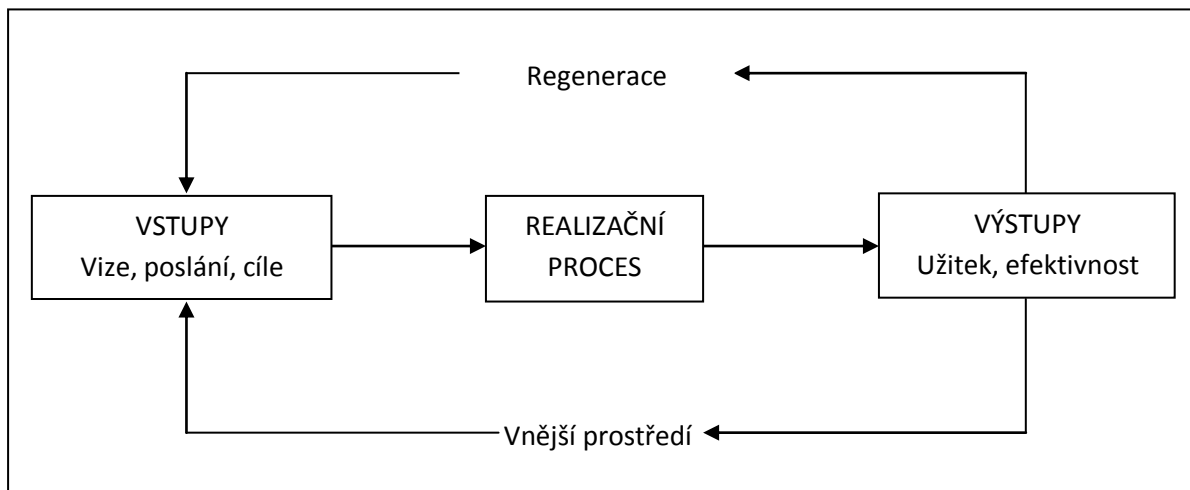
Poslání má oproti vizi konkrétní charakter ve vztahu k důvodům, proč byla nezisková organizace založena, a na rozdíl od ziskových organizací, vyjadřuje poslání modifikací činností, které realizuje. Dále představuje zaměření organizace ve vztahu k dosažení předpokládaných užitků. Musí být výstižné a mělo by být formulováno tak, aby odlišovalo danou organizaci od jiných podobně zaměřených organizací. Takové poslání je základem pro rozhodování o dlouhodobých cílech a strategii organizace.⁹

⁷ RŮŽIČKOVÁ, Růžena. *Neziskové organizace*. 11. vyd. Ostrava: Anag, 2011, 256 s. ISBN 978-80-7263-675-4.

⁸ REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru: Základy ekonomiky, teorie a řízení*. III. Praha: Ekopress, 2010, 188 s. ISBN 978-80-86929-54-5.

⁹ STRECKOVÁ, Yvonne et al. *Veřejná ekonomie pro školu a praxi*. I. Praha: Computer Press, 1998, 214 s. ISBN 80-7226-112-6.

Obrázek 1.3: Grafické znázornění vazby mezi posláním a užitkem

Zdroj: STRECKOVÁ, Yvonne et al. *Veřejná ekonomie pro školu a praxi*. I. Praha: Computer Press, 1998, 214 s. ISBN 80-7226-112-6.

Znaky poslání:

- musí vycházet ze základní filozofie neziskových organizací,
- mělo by ctít, s ohledem na potřeby, které organizace zajišťují morální zásady a altruistický pohled na svět,
- musí být konkrétní,
- musí vycházet z prokazatelných potřeb a z možností zakládané nebo již existující organizace,
- v případě potřeby se zahrnuje do poslání i tvorba zisku,
- formulovat poslání tak, aby bylo srozumitelné všem cílovým skupinám.

Detailně rozpracované poslání je obsaženo v dokumentech, které musí neziskové organizace zpracovat, používat a archivovat:

- žádost o registraci,
- zakládací či zřizovací listina,
- zápis do rejstříku či jiné evidence,
- statut,
- stanovy,
- organizační řády,
- výroční zprávy o hospodaření a auditu.¹⁰

¹⁰ REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru: Základy ekonomiky, teorie a řízení*. III. Praha: Ekopress, 2010, 188 s. ISBN 978-80-86929-54-5.

Funkce se naplňují souborem činností a výsledkem těchto činností je buď produkce statků (služeb), nebo podmínky pro produkci těchto statků. Funkce, které prostřednictvím svých činností naplňují poslání organizace, se nazývají primárními (hlavními) funkcemi, které jsou velmi diferencované. Naopak funkce, které prostřednictvím svých činností vytvářejí podmínky pro plnění primárních funkcí, se nazývají sekundárními (zabezpečovacími) funkcemi, které mají téměř ve všech organizacích shodnou strukturu, neboť plní:

- funkci personální,
- funkci provozní,
- funkci správní,
- funkci komplexního hospodaření.

Cíle jsou odvozeny od poslání neziskové organizace. Chápeme jimi stav, kterého má být dosaženo v určitém období. Cíle mohou být členěny podle různých kritérií:

- kritérium funkce
 - cíle primárních funkcí,
 - cíle sekundárních funkcí.
- kritérium času
 - cíle dlouhodobé (10 - 15 let),
 - cíle střednědobé (3 – 10 let),
 - cíle krátkodobé (pod 3 roky),
 - cíle operativní.
- kritérium adresnosti – zde jsou cíle členěny podle jednotlivých organizačních útvarů až po jednotlivé pracovníky.

Cíle neziskové organizace jsou obvykle obsaženy v koncepci rozvoje ve strategickém plánu, případně pro krátkodobé období ve věcném a finančním plánu organizace na čtvrtletí nebo rok.¹¹

2.2.3 Finanční zdroje neziskových organizací

Neziskové organizace jsou financovány z různých zdrojů. Nejdříve si nastíníme zdroje, které jsou společné pro všechny neziskové organizace, i když i u těchto zdrojů může ze zákona, podle kterého je organizace založena či zřízena, existovat určité omezení a také odlišná pravidla pro jejich realizaci.

¹¹ STRECKOVÁ, Yvonne et al. *Veřejná ekonomie pro školu a praxi*. I. Praha: Computer Press, 1998, 214 s. ISBN 80-7226-112-6.

Mezi finanční zdroje, které jsou použitelné pro všechny typy neziskových organizací, se řadí:

- výnosy z vlastní činnosti, pro kterou byla organizace založena nebo zřízena,
- výnosy z doplňkové činnosti zahrnuté do statutu organizace,
- výnosy z prodeje či pronájmu majetku,
- výnosy z reklam,
- výnosy z darů od fyzických či právnických osob tuzemských i zahraničních,
- výnosy od pojišťoven a fondů,
- výnosy z úroků svých vkladů či půjček,
- výnosy ze sbírek, tombol, loterií,
- výnosy ze zdrojů vzniklých organizací zákonnými daňovými úlevami.

Mezi finanční zdroje, které se týkají pouze některých typů neziskových organizací, se řadí:

- členské příspěvky u organizací, které vyvíjí svoji činnost na členském principu, jako například občanská sdružení¹² apod.,
- příspěvky věřících občanů u některých náboženských společností,
- výnos z daní a poplatků stanovených zákony u obcí a okresních úřadů,
- vklady zakladatelů u nadací, nadačních fondů a obecně prospěšných společností,
- výnosy z poplatků a pokut, například při narušení ekologie, z příjmu ze vstupenek na filmová představení, atd.,
- z výnosů vzešlých z obchodování s cennými papíry ve vlastnictví organizace na kapitálovém trhu,
- za předem stanovených podmínek mohou být zdroji pro rozvoj organizace i úvěry.

2.2.4 Hospodaření, účetnictví a zdanění neziskových organizací

Podmínkou hospodaření jak ziskové, tak neziskové organizace je důsledná a podle závazných předpisů vedená účetní evidence výnosů a nákladů, aktiv a pasiv, toku finančních prostředků, zdanění příjmů, majetku a služeb. Neméně důležité je zavedení bezchybného systému zpracování kalkulací nákladů na jednotlivé činnosti.

U neziskových organizací slouží tyto kalkulace především ke zjišťování efektivnosti vynakládaných nákladů a to nákladů, které jsou ve velké většině neziskových organizací hrazeny z prostředků veřejných rozpočtů a podléhají veřejné kontrole.

¹² Občanská sdružení se od roku 2014 mění na Spolky

Výsledek hospodaření neziskové organizace je rovněž podroben veřejné kontrole, je předmětem auditu a slouží také dárcům a sponzorům k informaci o tom, jak bylo naloženo s jejich darovanými prostředky.

Účetnictví u neziskových organizací je založeno na stejném principu jako účetnictví u organizací ziskových. Existují však rozdíly vyplývající z rozdílného způsobu hospodaření. Tyto rozdíly upravují zvláštní předpisy.

Zdanění neziskových organizací, především zdanění příjmů, procházelo a bude procházet jistými úpravami v souvislosti s tím, jak si společnost bude vážit výsledků práce neziskových organizací. I v současné době mají například neziskové organizace v České republice mnoho daňových úlev, mezi které patří například daň z nemovitosti, pokud je nemovitost používána pro činnost, pro kterou byla organizace založena nebo zřízena apod. Podle zákona o dani z příjmu platí, že organizace, která nebyla založena či zřízena za účelem podnikání, neplatí daň z příjmů z činnosti, pro kterou byla zřízena. Dani však podléhají příjmy z doplňkové činnosti, příjmy z pronájmu, z jiné činnosti apod.¹³

2.2.5 Členění neziskových organizací

Neziskové organizace můžeme rozdělit podle různých kritérií, které si následně specifikujeme a popíšeme.

I. Kritérium globálního charakteru poslání

Podle kritéria globálního charakteru poslání rozlišujeme tyto neziskové organizace:

- organizace veřejně prospěšné – jsou založeny za účelem produkce veřejných a smíšených statků, které uspokojují potřeby společnosti (např. charita, zdravotnictví, ekologie, veřejná správa, vzdělání apod.),
- organizace vzájemně prospěšné – jsou založeny za účelem vzájemné podpory občanů nebo právnických osob, které jsou spojeny společným zájmem. Jejich posláním je tedy uspokojování svých vlastních zájmů a veřejná správa dbá, aby se jednalo o takové zájmy, které jsou korektní ve vztahu k veřejnosti, tedy neodporují zájmům druhých občanů a právnických osob. (např. ochrana zájmů skupin, konfesní a profesní zájmy apod.).

¹³ STRECKOVÁ, Yvonne et al. *Veřejná ekonomie pro školu a praxi*. I. Praha: Computer Press, 1998, 214 s. ISBN 80-7226-112-6.

II. Kritérium právně organizační normy

Podle tohoto kritéria se člení neziskové organizace na:

- organizace založené podle zákonů č. 218/2000Sb. Rozpočtová pravidla a č. 250/2000Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů,
- organizace založené podle ostatních zákonů platných pro neziskové organizace,
- organizace založené podle zákona č. 513/1991 Sb. – obchodní zákoník a organizace s obdobným charakterem.

III. Kritérium způsobu financování

Podle kritéria financování se člení neziskové organizace na:

- organizace financované zcela z veřejných rozpočtů (rozpočtové organizace),
- organizace financované jen z určité části veřejným rozpočtem (příspěvkové organizace),
- organizace financované ze svých vlastních příjmů prodejem produkováných statků,
- organizace financované z jiných zdrojů, např. dary, sbírky, sponzoring apod.¹⁴

IV. Kritérium charakteristiky realizovaných činností (oborové členění)

Pro členění podle tohoto kritéria je použit systém *Mezinárodní klasifikace neziskových organizací*, který byl v České republice zaveden v roce 1996, a který oficiálně převzaly soukromé neziskové organizace pro svoji činnost. Toto kritérium rozděluje neziskové organizace do 12 - ti oblastních skupin, kterými jsou:

- kultura, mládež, tělovýchova, volný čas (rekreace),
- vzdělání a výzkum včetně vědy,
- zdraví,
- sociální služby,
- životní prostředí,
- regionální rozvoj,
- právo, prosazování a obhajoba práv, politika,
- rozvoj a podpora neziskových aktivit,
- mezinárodní aktivity,
- náboženské aktivity,
- obchodní a profesní komory, svazy, odbory,
- ostatní.

¹⁴ REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru: Základy ekonomiky, teorie a řízení*. III. Praha: Ekopress, 2010, 188 s. ISBN 978-80-86929-54-5.

V. Kritérium zakladatele

Podle kritéria zakladatele, členíme neziskové organizace takto:

- státní (vládní, veřejné) neziskové organizace – zabezpečují převážně realizaci výkonu veřejné správy. Jejich opodstatnění je dáno jejich posláním, kterým se podílejí na výkonu veřejné správy na úrovni státu, regionu či obce. Jejich právními formami jsou v podmínkách České republiky:
 - příspěvkové organizace státu, krajů, obcí, které budeme podrobněji rozebírat v příští kapitole,
 - organizační složky státu, krajů, obcí,
 - státní fondy,
 - veřejnoprávní instituce.
- nestátní (nevládní, soukromé, občanské) – organizace, které jsou založené soukromou právnickou nebo fyzickou osobou. Je to tedy schopnost určitého společenství lidí žijících a spolupracujících ve vymezeném prostoru, organizovat a vzájemně usměrňovat své jednání. Jde tedy o podílení se na veřejné politice v rámci občanského společenství, kdy se občané sdružují do různých typů nestátních neziskových organizací, kterými v podmínkách České republiky mohou být:
 - občanské sdružení,
 - nadace a nadační fondy,
 - zájmová sdružení právnických osob,
 - obecně prospěšné společnosti,
 - komory (profesní) – např. advokátní komora, Česká stomatologická komora apod.¹⁵

2.2.6 Statistický přehled vybraných neziskových organizací

Jak můžeme vidět v tabulce č. 2.1, vývoj počtu nestátních neziskových organizací se výrazně změnil. Jednoznačně převládají občanská sdružení, kterých je okolo 77 800, následují je evidované právnické osoby s počtem 4 348, dále obecně prospěšné společnosti s počtem 2 183, nejméně je však nadací, konkrétně 458.

¹⁵ STRECKOVÁ, Yvonne et al. *Veřejná ekonomie pro školu a praxi*. I. Praha: Computer Press, 1998, 214 s. ISBN 80-7226-112-6.

Tabulka 2.1: Vývoj počtu vybraných neziskových organizací v letech 2000 – 2012

Roky	Občanská sdružení	Evidované právnické osoby	Obecně prospěšné společnosti	Nadační fondy	Nadace
2000	42 302i	-	557	735	282
2001	47 101	-	701	784	299
2002	49 108	4 785	762	825	330
2003	50 997	4 946	884	859	350
2004	53 306	4 927	1 038	898	362
2005	54 963	4 605	1 158	925	368
2006	58 347	4 464	1 317	992	380
2007	61 802	4 446	1 486	1048	390
2008	65 386	4 399	1 658	1095	411
2009	68 631	4 347	1 813	1168	429
2010	72 111	4 352	1 958	1 205	449
2011	75 627	4 366	2 126	1 269	455
2012	77 801	4 348	2 183	1 278	458

Zdroj: Český statistický úřad

3. Analýza činnosti a hospodaření vybrané příspěvkové organizace

Příspěvková organizace je právnickou osobou, která je zřízena na základě zřizovací listiny k plnění úkolů ve veřejném zájmu. Příspěvkové organizace mohou být zřízeny buď státem (organizační složky státu) a to *zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech*, nebo územně samosprávnými celky (obce, kraje) na základě *zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších právních předpisů*.

Zřizovací listinu vydává zřizovatel při vzniku příspěvkové organizace. Tato listina musí obsahovat:

- úplný název zřizovatele, je-li jím obec, uvede se také její zařazení do okresu,
- název, sídlo příspěvkové organizace a její identifikační číslo osoby poskytnuté správcem základního registru osob; název musí vylučovat možnost záměny s názvy jiných příspěvkových organizací,
- vymezení hlavního účelu a tomu odpovídajícího předmětu činnosti,
- označení statutárních orgánů a způsob, jakým vystupují jménem organizace,
- vymezení majetku ve vlastnictví zřizovatele, který se příspěvkové organizaci předává k hospodaření (dále jen "svěřený majetek"),
- vymezení práv, která organizaci umožní, aby se svěřeným majetkem mohla plnit hlavní účel, k němuž byla zřízena; zejména se uvedou práva a povinnosti spojené s jeho plným efektivním a ekonomicky účelným využitím, s péčí o jeho ochranu, rozvoj a zvelebení, podmínky pro jeho případnou další investiční výstavbu, dále pravidla pro výrobu a prodej zboží, pokud jsou předmětem činnosti organizace, práva a povinnosti spojené s případným pronajímáním svěřeného majetku jiným subjektům a podobně,
- okruhy doplňkové činnosti navazující na hlavní účel příspěvkové organizace, kterou jí zřizovatel povolí k tomu, aby mohla lépe využívat všechny své hospodářské možnosti a odbornost svých zaměstnanců; tato činnost nesmí narušovat plnění hlavního účelu organizace a sleduje se odděleně,
- vymezení doby, na kterou je organizace zřízena.

Zřizovatel dále jmenuje a odvolává jejího ředitele, rozhoduje o jeho odměňování a může provádět kontrolu hospodaření celé příspěvkové organizace.

Příspěvkové organizace jsou zřizovány především pro takové činnosti, které jsou zpravidla neziskové a jejich rozsah, struktura a složitost vyžadují samostatnou právní subjektivitu.

Příspěvkové organizace působí především v oblasti zdravotnictví, školství, sociální péče, kultury apod. Jelikož své služby poskytují bezplatně nebo za cenu nižší, než jsou skutečné ceny, nelze jejich činnost provozovat na principu samofinancování.

Se souhlasem zřizovatele mohou příspěvkové organizace kromě své hlavní činnosti, vykonávat také doplňkovou činnost. Hlavní činností rozumíme činnost, pro kterou byla příspěvková organizace založena nebo zřízena a není podnikáním ve smyslu Obchodního zákoníku (je vymezena zřizovatelem). Oproti tomu doplňková (vedlejší) činnost nesmí být ztrátová a k výdajům na tuto činnost nesmí být použity prostředky zřizovatele. Musí navazovat na hlavní účel, pro který byla organizace zřízena, a výkon doplňkových činností nesmí narušovat plnění hlavních účelů organizace. Hlavní činnost se musí vést odděleně od doplňkové činnosti. Ve zřizovací listině musí být uvedeno, které činnosti se týkají hlavní činnosti a které naopak činnosti doplňkové.¹⁶

3.1 Finanční hospodaření příspěvkových organizací

Účelem této podkapitoly je, jak příspěvkové organizace hospodaří, jaké si zřizují fondy a co vlastně mohou a nesmí uzavírat nebo zřizovat.

Hospodaření příspěvkových organizací je ovlivněno především vztahem k rozpočtu zřizovatele (obce). Příspěvková organizace hospodaří s prostředky získanými z vlastní činnosti a s peněžními prostředky přijatými z rozpočtu svého zřizovatele. Dále také příspěvková organizace hospodaří s prostředky svých fondů, s peněžními dary přijatými od fyzických nebo právnických osob, včetně peněžních prostředků poskytnutých ze státního fondu a ze zahraničí, dále také hospodaří s peněžními prostředky získanými prostřednictvím dotací na úhradu provozních výdajů, které jsou kryty z rozpočtu Evropské unie, rozpočet každé příspěvkové organizace musí být vyrovnaný.

Zřizovatel poskytuje příspěvkové organizaci příspěvek na provoz především v návaznosti na výkony nebo jiná kritéria jejich potřeb.

V případě, že příspěvková organizace vytváří ve své doplňkové činnosti zisk, může jej použít jen ve prospěch své hlavní činnosti, pouze v případě povolení zřizovatelem může příspěvková organizace zvolit jiné využití těchto zdrojů.

Každá příspěvková organizace si vytváří své peněžní fondy, mezi které patří fond odměn, investiční fond, rezervní fond, fond kulturních a sociálních potřeb. Existuje zde výjimka, kdy příspěvkové organizace zřizovány státem místo investičního fondu zřizují fond

¹⁶ MORÁVEK, Z., A. MOCKOVČIAKOVÁ a D. PROKŮPKOVÁ. *Metrium Příspěvkové organizace 2011*. V. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, 344 s. ISBN 978-80-7357-626-4.

reprodukce majetku. Příspěvkové organizace mohou rozdělovat peněžní prostředky do fondů pouze v případě, že byla uhrazena ztráta z minulého roku a zůstatky v peněžních fondech se automaticky převádějí do následujícího roku. Následně si tyto fondy popíšeme.¹⁷

Rezervní fond příspěvkové organizace tvoří ze zlepšeného výsledku hospodaření dané příspěvkové organizace na základě schválení jeho výše zřizovatelem po skončení roku, sníženého o případné převody do fondu odměn. Zlepšený výsledek hospodaření příspěvkové organizace se tvoří tehdy, jsou-li skutečné výnosy jejího hospodaření spolu s přijatým provozním příspěvkem větší než její provozní náklady. Prostředky z rezervního fondu používá příspěvková organizace k dalšímu rozvoji své činnosti, k časovému překlenutí dočasného nesouladu mezi výnosy a náklady, k úhradě své ztráty za předchozí léta a k úhradě případných sankcí uložených jí za porušení rozpočtové kázně.

Investiční fond vytváří příspěvková organizace k financování svých investičních potřeb. Zdrojem investičního fondu jsou odpisy z hmotného a nehmotného dlouhodobého majetku prováděné podle odpisového plánu schváleného zřizovatelem, investiční dotace z rozpočtu zřizovatele, investiční příspěvky ze státních fondů, výnosy z prodeje svěřeného dlouhodobého hmotného majetku, jestliže to zřizovatel podle svého rozhodnutí připustí, dary a příspěvky od jiných subjektů, jsou-li určené nebo použitelné k investičním účelům, výnosy z prodeje majetku ve vlastnictví příspěvkové organizace, převody z rezervního fondu ve výši povolené zřizovatelem. Peněžní prostředky z tohoto fondu se používají především k financování investičních výdajů, k úhradě investičních úvěrů nebo půjček, k odvodu do rozpočtu zřizovatele, pokud takový odvod uložil, k posílení zdrojů určených na financování údržby a oprav majetku, který příspěvková organizace používá pro svou činnost; takto použité prostředky se z investičního fondu převádějí do výnosů příspěvkové organizace.

Fond odměn je tvořen ze zlepšeného výsledku hospodaření dané příspěvkové organizace, a to do výše jeho 80%, nejvýše však do výše 80% stanoveného objemu prostředků na platy. Z fondu odměn se hradí odměny zaměstnancům. Přednostně se z tohoto fondu hradí případné překročení prostředků na platy, jehož výše se zjišťuje podle zvláštního právního předpisu.

Fond kulturních a sociálních potřeb tvoří příspěvkové organizace přidělem z ročního objemu nákladů zúčtovaných na platy a náhrady platů, popřípadě na mzdy a náhrady mzdy a odměny za pracovní pohotovost, a na ostatní plnění za vykonávanou práci. Účelem

¹⁷ MORÁVEK, Z., A. MOCKOVČIAKOVÁ a D. PROKŮPKOVÁ. *Metrium Příspěvkové organizace 2011*. V. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, 344 s. ISBN 978-80-7357-626-4.

vytvoření fondu kulturních a sociálních potřeb je především zabezpečování kulturních, sociálních a dalších potřeb a je určen zaměstnancům v pracovním poměru k příspěvkové organizaci, žákům středních odborných učilišť a učilišť, interním vědeckým aspirantům, důchodcům, kteří při prvním odchodu do starobního důchodu nebo invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně pracovali u příspěvkové organizace, případně rodinným příslušníkům zaměstnanců a jiným fyzickým nebo i právnickým osobám.

Příspěvkové organizace jsou oprávněny uzavírat smlouvy o půjčce nebo o úvěru pouze v případě písemného souhlasu zřizovatele. Tento souhlas není potřebný v případě půjček zaměstnanců z fondu kulturních a sociálních potřeb. Příspěvkové organizace mohou získat od svého zřizovatele návratnou finanční výpomoc, jestliže její vrácení je zabezpečeno jejími rozpočtovými výnosy běžného roku, nejpozději však do 31. března následujícího roku. Každá příspěvková organizace může pořizovat věci nákupem na splátky nebo smlouvou o nájmu s právem koupě také jen v případě písemného souhlasu zřizovatele.

Naopak příspěvková organizace není oprávněná nakupovat akcie či jiné cenné papíry. Přijímat je jako protihodnotu za své pohledávky vůči jiným subjektům mohou jen v případě písemného souhlasu zřizovatele. Dále nesmí vystavovat či akceptovat směnky ani být směnečným ručitelem. Dále příspěvková organizace nesmí zřizovat nebo zakládat právnické osoby nebo mít majetkovou účast v právnické osobě zřízené či založené za účelem podnikání.¹⁸

3.2 Majetková práva příspěvkové organizace

Vymezení majetkových práv příspěvkové organizace musí obsahovat zřizovací listina. Musí zde být vymezen majetek zřizovatele, který předává příspěvkové organizaci, zřizovatel musí vymezit práva, která organizaci umožní, aby se svěřeným majetkem mohla plnit hlavní účel, za jakým byla zřízena. Příspěvkové organizace zřízené územními samosprávnými celky mohou od 1. 4. 2009 nabývat majetek pro své zřizovatele. Dále může příspěvková organizace do svého vlastnictví nabývat majetek potřebný k výkonu činnosti, pro který byla zřízena, a to:

- bezúplatným převodem od svého zřizovatele,
- darem s předchozím písemným souhlasem zřizovatele,
- děděním, v tomto případě je příspěvková organizace bez předchozího písemného souhlasu zřizovatele povinna dědictví odmítnout,

¹⁸ MORÁVEK, Z., A. MOCKOVČIAKOVÁ a D. PROKŮPKOVÁ. *Metrium Příspěvkové organizace 2011*. V. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, 344 s. ISBN 978-80-7357-626-4.

- jiným způsobem na základě rozhodnutí zřizovatele.¹⁹

V případě, že se majetek nabytý příspěvkovou organizací do svého vlastnictví stane nepotřebným, nabídne ho přednostně a bezúplatně svému zřizovateli. Pokud zřizovatel písemnou nabídku odmítne, může příspěvková organizace převést majetek do vlastnictví jiné osoby, po písemném souhlasu zřizovatele a za podmínek které stanoví. Každá příspěvková organizace by měla mít vytvořenou vnitřní směrnici, která upravuje postup při vyřazování majetku.²⁰

3.3 Kultura v České republice

Jelikož je naše práce zaměřena na hospodaření příspěvkové organizace v oblasti kultury, budeme se tímto tématem dále zabývat.

Kultura v nejširším pojetí je smíšený kolektivní statek, na jehož produkci a spotřebě má kulturně vyspělý stát zájem, ale jeho skladbu a rozsah přímo neurčuje. Z toho vyplývá, že část nákladů financuje příslušný občan, neboli spotřebitel a zbylá část je financována v rámci výdajů veřejných rozpočtů (státního rozpočtu, rozpočtů krajů a rozpočtů municipalit).

O rozsahu financování kultury rozhoduje zejména společenský zájem o kulturní statky. Z hlediska financování kultury jde především o to, kolik chce občan z vlastní vůle dát na umění, vědu, památkovou péči či ostatní složky kultury.

Základem ekonomické hodnoty kulturních statků je jejich vzácnost a užitná hodnota, kterou je velmi obtížné objektivně stanovit u příslušného kulturního statku. O kulturních statcích platí, že je velký rozdíl v užitné hodnotě určitého statku pro různé spotřebitele a z tohoto vyplývá i cena příslušného statku. V oblasti kultury jsou produkovány všechny typy statků, mezi které se řadí:

- veřejné statky,
- smíšené veřejné statky,
- privátní statky.²¹

¹⁹ Zákon č. 250 ze dne 7. července 2000 o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. In: Sbirka zákonů České republiky. 2000, částka 73, s. 3557-3567. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2000/sb073-00.pdf>. ISSN 1211-1244.

²⁰ MORÁVEK, Z., A. MOCKOVČIAKOVÁ a D. PROKŮPKOVÁ. *Metrium Příspěvkové organizace 2011*. V. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, 344 s. ISBN 978-80-7357-626-4.

²¹ PEKOVÁ, J., J. PILNÝ a M. JETMAR. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. II. Praha: ASPI, a.s., 2005, 556 s. ISBN 80-7357-052-1.

3.3.1 Výdaje na financování kultury

Činnosti v kultuře jsou především ztrátové, a to ať je provozuje jakýkoliv subjekt, i když existují výjimky, jako je například veřejné užití některých typů autorských děl. Z hlediska financování nám jde především o to, aby ztráta byla co nejnižší. Současný stav financování kultury v České republice je takový, že kulturní statky produkují převážně různé ekonomické subjekty, které hospodaří jako příspěvkové organizace. Zřizovatelem příslušných kulturních příspěvkových organizací je nejčastěji příslušný městský úřad nebo u statutárních měst je to magistrát. Z toho vyplývá, že zřizovatel přispívá určitou částkou do rozpočtu příslušné kulturní organizace. Zřizovatel poskytuje kulturní organizaci příspěvek k úhradě její provozní činnosti, včetně výdajů na opravy nebo na údržbu základních prostředků a to jen v případě, že tyto potřeby nelze uhradit jejími vlastními příjmy.

3.3.2 Prostředky poskytované kulturním organizacím

Příspěvkovým organizacím zaměřeným na oblast kultury jsou poskytovány finanční prostředky ze dvou zdrojů, mezi které patří prostředky z centrálních zdrojů a prostředky z místních zdrojů. Následně si tyto dvě kategorie popíšeme.

Prostředky z centrálních zdrojů

Mezi centrální zdroje, které získává příspěvková organizace pro financování výdajů na kulturu, se řadí:

- Ministerstvo kultury – získává prostředky ze Státního rozpočtu na poskytování dotací územním rozpočtům (rozpočtům krajských úřadů a obcím) na regionální kulturu, dále na financování činnosti krajem zřizovaných muzeí a knihoven, apod,
- Státní fond kultury ČR – mezi finanční zdroje Fondu se řadí výnosy z cenných papírů nabytých Fondem, výnosy z majetkových účastí ČR na podnikání právnických osob v kultuře, úroky z prostředků Fondu uložených v bance, dotace ze Státního rozpočtu, apod,
- Státní fond pro podporu a rozvoj české kinematografie – rozhodujícím příjmem toho fondu je příplatek k ceně vstupného na filmová představení. Finanční prostředky z tohoto fondu se poskytují jako účelové dotace, půjčky nebo návratné finanční výpomoci s tím, že ½ příslušných nákladů si musí žadatel hradit ze svých zdrojů.

Ročně získává Fond ze Státního rozpočtu jako dotaci cca 10 mil. Kč.

Prostředky z místních zdrojů

Financování kulturních činností se stále více posouvá směrem k bydlištěm občanů (regionů, krajů, municipalit). Problémem je získávání finančních zdrojů, které municipality

potřebují pro financování kulturních činností. Finanční prostředky pro místní kulturu se rozdělují do následujících skupin:

- prostředky rozpočtů municipalit,
- prostředky rozpočtů krajských úřadů,
- prostředky státního rozpočtu (centrální zdroje)
- příjmy z hospodářské činnosti kulturních organizací,
- tržby od obyvatel – spotřebitelé kulturních statků,
- ostatní zdroje – sponzorské dary, příspěvky, apod.

Kromě tohoto rozdělení můžeme ještě finanční zdroje rozdělit podle způsobu, jakým jsou příslušné podpory na produkci kulturních statků produkovány. Rozlišujeme tedy:

- zdroje přímé podpory – mezi které se řadí příspěvky od nadací, fondů, loterií, prostředky z vlastní činnosti, výnosy z vlastní činnosti, prostředky z vybraných poplatků, apod,
- zdroje nepřímé podpory – mezi nepřímé zdroje patří daňové úlevy pro neziskové organizace, produkující kulturní statky (nadace), dále daňové úlevy pro umělce a umělecké instituce.²²

3.3.3 Divadla v České republice

Do oblasti kultury můžeme zařadit muzea, galerie, knihovny, hvězdárny, různé filmové, divadelní nebo hudební festivaly, divadla, apod. Jelikož je naše práce zaměřená na oblast divadel, budeme se jimi podrobněji zabývat.

V České republice jsou divadla zřizována Ministerstvem kultury, Ministerstvem školství mládeže a tělovýchovy, kraji, obcemi a městy jako příspěvkové organizace. Dále mohou být divadla zřizována podnikateli, podnikatelskými subjekty nebo občanskými sdruženími a jinými subjekty.

Počet divadel v ČR

V následující tabulce si zobrazíme počet divadel v České republice. Jelikož divadla zřízená občanskými sdruženími či podnikatelskými subjekty (podnikateli) nemají stálou scénu, je nemožné zjistit celkový počet. Četnost divadel je tedy vyšší, než jaká je zahrnuta v této tabulce.

²² PEKOVÁ, J., J. PILNÝ a M. JETMAR. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. II. Praha: ASPI, a.s., 2005, 556 s. ISBN 80-7357-052-1.

Tabulka 3.1: Počet divadel zřízených v České republice v letech 2007-2011

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
MK, MŠMT, obci, kraji, městy	45	44	43	42	41
Občanskými sdruženími a jinými sub.	44	45	48	66	71
Podnikateli, podnikatelskými subjekty	41	44	46	43	41

Zdroj: www.nipos-mk.cz

Návštěvnost divadel v ČR

Podle statistiky v následující tabulce vidíme, že v dnešní době jde více než polovina Čechů alespoň jednou ročně do divadla.

Tabulka 3.2: Návštěvnost divadel v České republice v letech 2007 - 2011

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
Počet návštěvníků v tis.	5 448	5 606	5 657	5 805	5 794
Počet návštěvníků na 1 tis. obyvatel	528	538	539	552	552
Počet návštěvníků na 1 sedadlo	152	150	157	158	154

Zdroj: www.nipos-mk.cz

3.4 Slezské divadlo Opava, Příspěvková organizace (dále jen SDO)

Nyní se již budeme zabývat konkrétní činností a hospodařením SDO, které je příspěvkovou organizací zřízenou Statutárním městem Opava. Při analýze hospodaření Slezského divadla vycházíme z účetních výkazů v letech 2008 – 2012.

3.4.1 Historie divadla

Základní kámen zemského divadla v Opavě byl položen 1. května roku 1804 a zahajovací představení se odehrálo 1. října 1805. Divadlo bylo vyzdobeno vídeňským malířem Sacchetim. V roce 1854 byla naplánována přestavba divadla u vídeňského architekta Eduarda Kuschee, která z důvodu nedostatku finančních prostředků nebyla realizována. 16. června 1909 divadlo vyhořelo. Následné opravy interiéru byly provedeny ve slohu Ludvíka XVI., které navrhl vídeňský divadelní malíř Ferdinand Maser. Rozsáhlejší úpravy divadla proběhly v roce 1955 – 1957, kdy vzhledem k zachovalému interiéru také započalo jednání o zařazení budovy Slezského divadla do celostátního seznamu památkových objektů. V roce 1988 – 1989 zpracoval Stavební podnik Opava projektovou dokumentaci pro celkovou rekonstrukci divadla. Po listopadu 1989 na nátlak veřejnosti a veřejnoprávních orgánů byla v květnu 1990 provedena změna celkové koncepce výstavby s uvedením celé budovy

do původní historické podoby z doby před rokem 1945. Stavba byla zahájena 1. 1. 1990 a ukončena v září 1992. Celkový náklad činil téměř 150 mil. Kč.²³

3.4.2 Základní údaje o Slezském divadle Opava

SDO se nachází v samotném srdci Statutárního města Opava, na Horním náměstí 13. Město Opava se dohodou o přenesení zřizovatelských práv ze dne 27. 1. 1993 uzavřenou mezi městem Opava a Okresním úřadem Opava na základě § 67, odst. 2, zákona č. 367/1990 Sb. a usnesení Zastupitelstva města Opavy č. 246/18/1 ze dne 14. 12. 1993, stalo s účinností od 1. 1. 1994 zřizovatelem příspěvkové organizace SDO.²⁴ Ředitelem Slezského divadla Opava je pan Ing. Jindřich Pasker.

Činnost SDO, příspěvkové organizace statutárního města Opava, je financována z rozpočtu města Opava. Inscenace SDO vznikají rovněž za finanční podpory Ministerstva kultury České republiky a Moravskoslezského kraje. Mezi partnery SDO patří Ferram strojírna s.r.o., česká kultura – mediální partnerství, Evropská unie – fond pro regionální rozvoj, RTA (Regionální Televizní Agentura), Opera Dream. Sponzory Slezského divadla Opava jsou Abel - computer s.r.o., ADIV spol. s.r.o., AUTO EDU s.r.o., Restaurace U krbu a OCHI-INŽENÝRING spol. s.r.o.

Náplní hlavní činnosti divadla je poskytování veřejné služby obyvatelstvu v podobě divadelních představení a prodej divadelních programů. Mezi činnost doplňkovou se například řadí:

- pronájem nebytových prostor – Slezské divadlo Opava nabízí pronájem budovy za účelem pořádání divadelních představení a koncertů, firemních konferencí, apod. Ceny za pronájem budou stanoveny dohodou v závislosti na délce trvání pronájmu a rozsahu poskytovaných služeb.,
- půjčování a prodej kostýmů, které Slezské divadlo poskytuje veřejnosti. Ceny těchto kostýmů platí pro běžnou dobu zapůjčení v délce jednoho týdne a jsou rozděleny na:
 - dětské kostýmy, jejichž půjčení stojí 150 Kč,
 - běžné kostýmy, jejichž půjčení stojí 200 Kč,
 - dobové zdobené kostýmy, jejichž půjčení stojí 350 Kč,
 - doplňky (obuv, klobouky, apod.), jejichž půjčení stojí 50 Kč.
- poskytování reklamy,
- jednorázové akce, apod.

²³ Slezské divadlo Opava. *Slezské divadlo Opava* [online]. 2011. vyd. Opava: McHead, 2011 [cit. 2013-04-19]. Dostupné z: <http://www.divadlo-opava.cz/>

²⁴ Interní zdroje Slezského divadla Opava,PO

V současné době provozuje SDO dva soubory, činoherní a operní. Operní soubor zahrnuje soubor baletu, jenž uvádí i samotná baletní představení. SDO podporuje činnost baletní školičky Violetta, která již druhým rokem v divadle úspěšně funguje. Zájmový kroužek je určen pro děti od pěti let a vedoucí školičky je Adéla Kvochová, která je členkou baletu Slezského divadla.

Účetní rok trvá v období od září do června následujícího roku, v průběhu tohoto období je odehráváno 10 premiér, tedy jednou měsíčně se střídají činohra a opera. Kromě těchto deseti premiér jsou během jednotlivých měsíců odehrávány také starší činohry, opery, operety, pohádky nebo balety. Během jednotlivých měsíců jsou také připravovány různé divadelní programy pro školy, pro sdružení zdravotně postižených nebo pro podnikové účely. V období červenec – srpen divadlo nehraje žádná představení, jsou zde přítomní pouze zaměstnanci, jako jsou účetní, sekretářky, ekonomové nebo ředitel divadla. Je to období dovolených a příprav na další sezónu.²⁵

Ceny vstupenek se pohybují v různých výškách, jelikož jsou ovlivněny několika kritérii. Záleží například, zda se jedná o premiéru či starší představení, na místě sezení, na večerním či dopoledním představení, nebo zda se jedná o činohru či operu, viz Tab. Č. 3.3.

Tabulka 3.3: Ceny vstupného Slezského divadla Opava v roce 2013 (v Kč)

Cena	Cena I.	Cena II.	Cena III.
Opera, opereta	310	280	250
Činohra	250	220	190
Skupina D - opera	160	130	100
Skupina D - činohra	100	70	40
Večerní - opera	220	190	160
Večerní - činohra	160	130	100

Zdroj: <http://www.divadlo-opava.cz/>

Kromě základního vstupného Slezské divadlo Opava poskytuje také různé druhy předplatného, mezi které patří například studentské, baletní, pohádkové, sobotní dopolední, premiérové, blokované a večerní předplatné. Kapacita hlediště divadla je 357 míst.

Prodané vstupenky představují tržby z hlavní činnosti SDO. Rok 2008 činil téměř 97 tis. kusů prodaných vstupenek. Rok 2009 je z hlediska prodaných vstupenek, nejvýnosnějším obdobím, za posledních pět let. V roce 2010 počet prodaných vstupenek podstatně klesl, téměř o 30 tis. kusů. Je to zdůvodněno probíhající rekonstrukcí a probíhající ekonomickou krizí. Pokles vstupenek trvá až do roku 2011, ve kterém je nejnižší počet prodaných vstupenek za posledních pět let. Rok 2012 je rostoucím rokem a počet vstupenek vzrostl skoro o 8 tis. kusů oproti roku 2011, viz Tab. 3.4.

²⁵ Slezské divadlo Opava. *Slezské divadlo Opava* [online]. 2011. vyd. Opava: McHead, 2011 [cit. 2013-04-19]. Dostupné z: <http://www.divadlo-opava.cz/>

Tabulka 3.4: Počet prodaných lístků (v ks)

Rok	2008	2009	2010	2011	2012
Prodané vstupenky	97 972	101 226	74 285	65 600	73 604

Zdroj: Slezské divadlo Opava

3.4.3 Hospodaření Slezského divadla

Slezské divadlo Opava hospodaří s finančními prostředky, které jim poskytne zřizovatel, s prostředky získanými ze státního rozpočtu prostřednictvím kapitoly - 334 Ministerstvo kultury. Rozpočet Slezského divadla je navyšován o dotace z Moravskoslezského kraje, protože divadlo nevykonává veřejnou službu jen pro obyvatele Opavy, ale dojíždějí zde i obyvatele z celého kraje.

Při hospodaření se Slezské divadlo Opava řídí platnými právními předpisy, především *zákonem č. 563/1991 Sb.*, o účetnictví, *vyhláškou č. 505/2002 Sb.*, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou územními samosprávnými celky, příspěvkovými organizacemi, státními fondy a organizačními složkami státu, *Českými účetními standardy FZ07/2004* pro účetní jednotky, které účtují podle vyhlášky č. 505/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen "České účetní standardy pro ÚSC, PO, SF a OSS"), *zákonem č. 250/2000 Sb.*, o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů a *zákonem č. 320/2001 Sb.*, o finanční kontrole.²⁶

3.4.3.1 Hospodaření Slezského divadla Opava v letech 2008 - 2012

Nyní analyzujeme hospodaření SDO v jednotlivých letech od roku 2008 do roku 2012. Vycházíme z účetních výkazů, které nám byly poskytnuty Slezským divadlem Opava.

a) Hospodaření v roce 2008

Rok 2008 byl obvyklým účetním rokem. Během roku 2008 byl nakoupen dlouhodobý nehmotný majetek ve formě softwaru, dále pořídili investiční majetek. Nyní si v tabulce znázorníme jednotlivá aktiva, pasiva a podrobněji si je popíšeme.

²⁶ Zpráva o hospodaření Slezského divadla Opava 2012

Tabulka 1.5: Rozvaha Slezského divadla Opava k 31. 12. 2008 (v tis. Kč, na dvě desetinná místa)

Rozvaha Slezského divadla Opava k 31. 12. 2008			
Aktiva	2008	Pasiva	2008
Stálá aktiva	123 202,32	Vlastní zdroje	121 721,00
DNM	185,66	Fondy	123 202,32
Oprávky k DNM	- 109,09	Finanční a peněžní fondy	1 548,80
DHM	148 410,10	Výsledek hosp. minulých let	- 3 030,12
Oprávky k DHM	- 25 284,35	-	-
Oběžná aktiva	9 476,31	Cizí zdroje	10 957,63
Zásoby	198,10	Krátkodobé závazky	7 965,01
Pohledávky	1 438,29	Přechodné účty pasivní	2 992,62
Finanční majetek	7 535,83	-	-
Přechodné účty aktivní	304,09	-	-
Aktiva celkem	132 678,63	Pasiva celkem	132 678,63

Zdroj: Rozvaha Slezského divadla Opava 2008

Dlouhodobý majetek byl řádně inventarizován a jeho účetní stav souhlasí se skutečným stavem. Je oceněn v pořizovacích cenách a doba jeho odepisování je stanovena adekvátně podle jeho životnosti. Výše odpisů odpovídá schválenému odpisovému plánu zřizovatelem. K 31. 12. 2008 došlo k úpravě vnitřní směrnice k dlouhodobému majetku, dle které Slezské divadlo Opava účetně eviduje drobný dlouhodobý hmotný majetek v pořizovací ceně od 3 tis. Kč a drobný dlouhodobý nehmotný majetek od 7 tis. Kč. Majetek s nižší pořizovací cenou je sledován v operativní evidenci. V roce 2008 Slezské divadlo Opava pořídilo software na prodej vstupenek v hodnotě 80,14 tis. Kč. Dále byl pořízen investiční majetek v hodnotě 2 251,44 tis. Kč (automobily, hudební nástroje, záložní zdroje elektrické energie pro nouzové osvětlení a pohon železné opony) navíc došlo k technickému zhodnocení budovy Slezského divadla Opava v důsledku pořízení termo-ventilů v hodnotě 202,68 tis. Kč. Došlo (na základě schválení zřizovatelem) k vyřazení automobilu z důvodu prodeje. Tržba z tohoto prodeje byla použita na posílení provozních prostředků. SDO se zároveň zaměřilo na postupnou obnovu zastaralého vybavení kanceláří nábytkem a také informačních technologií.

Zásoby chápeme jako divadelní programy určené k prodeji divákům, materiál k výrobě vlásenek a dále propagační trika určená k prodeji divákům. O zásobách účtuje Slezské divadlo Opava způsobem B.

Finanční majetek má SDO je uložen na několika účtech. U ČSOB, a.s. je zřízen účet pro finanční transakce se zřizovatelem, pro pravidelné měsíční platby a výplaty mezd. Dále je u téže banky zřízen účet pro účely Fondu kulturních a sociálních potřeb. U Komerční

banky, a.s. je zřízen účet pro běžný platební styk s odběrateli a dodavateli. Poslední účet je používán pro úhrady zákazníků platebními kartami, tento účet je zřízen u České spořitelny, a.s.. Provozní účet u ČSOB, a.s. se dále analyticky člení na zůstatky peněžních fondů, které jsou plně kryty finančními prostředky.

Pohledávky, Slezského divadla Opava, jsou běžné pohledávky za odběrateli či zaměstnanci. Výjimkou zůstává v evidenci dlouhodobě vymáhaná pohledávka za Radanem Grusmanem, která byla v roce 2008 vymáhána exekučně.

Závazky vykazované k 31. 12. 2008 jsou běžné závazky vykazované vůči dodavatelům, zdravotním pojišťovnám, správě sociálního zabezpečení, finančnímu úřadu, úřadu práce a závazky vůči zaměstnancům.

Časové rozlišení Slezského divadla Opava, které k tomu využívá účty, 381 – náklady příštích období, 383 – výdaje příštích období, 384 – výnosy příštích období. Na dohadných položkách je účtováno o předpokládaném doplatku za nevyfakturované energie.

Peněžní fondy, kdy fond odměn nebyl v roce 2008 používán. Rezervní fond byl v tomto roce tvořen sponzorskými dary a následně byl použit na posílení zdrojů na provoz. Fond kulturních a sociálních potřeb byl tvořen ve výši 2% vyplacených prostředků na platy a byl použit v souladu se schváleným rozpočtem tohoto fondu. Fond investiční byl tvořen odpisy dlouhodobého majetku dle schváleného odpisového plánu. Byl použit na nákup investičního majetku a na posílení zdrojů na provoz (opravy a provoz).²⁷

• Výnosy a náklady SDO 2008

Slezské divadlo Opava obdrželo v roce 2008 dotace na provoz v celkové výši 69 000 tis. Kč. Z této částky činila výše příspěvku od zřizovatele 65 515 tis. Kč, dotace ve výši 2 245 tis. Kč byla obdržena od Ministerstva kultury a od Moravskoslezského kraje získalo Slezské divadlo Opava dotaci ve výši 1 240 tis. Kč. Kromě získaných dotací vykonává také svou hlavní a doplňkovou činnost, ze kterých obdrželo výnosy ve výši 9 707,95 tis. Kč. Z doplňkových činností povolených a vyjmenovaných ve zřizovací listině Slezské divadlo v roce 2008 provozovalo prodej a půjčování kostýmů, pronájem nebytových prostor, půjčování movitého majetku, poskytování reklamy a jednorázové akce pořádané jinou organizací. V tabulce si znázorníme veškeré výnosy z hlavní a doplňkové činnosti za rok 2008.

²⁷ Zpráva o hospodaření Slezského divadla Opava 2008

Tabulka 3.6: Výnosy Slezského divadla Opava k 31. 12. 2008 (v tis. Kč, na dvě desetinná místa)

Výnosy Slezského divadla Opava k 31. 12. 2008			
Výnosy HČ	r. 2008	Výnosy DČ	r. 2008
Tržby celkem	9 102,36	Tržby celkem	785,59
Tržby z prodeje služeb	8 922,36	Tržby z prodeje služeb	785,59
Tržby z prodeje DHM a DNM	180,00	-	-
Ostatní výnosy celkem	1 444,29	-	-
Úroky	77,24	-	-
Kursově zisky	16,71	-	-
Zúčtování fondů	981,37	-	-
Jiné ostatní výnosy	368,97	-	-
Provozní dotace celkem	69 000,00	-	-
Provozní dotace	69 000,00	-	-
Výnosy HČ celkem	79 546,65	Výnosy DČ celkem	785,59
Výnosy z hlavní a doplňkové činnosti celkem 80 332,24 tis. Kč			

Zdroj: Výkaz Slezského divadla Opava 2008

Celkově SDO hospodařilo s výnosy ve výši **80 332,24 tis. Kč**. Z příspěvku na provoz byly účelově vázány prostředky ve výši 1 017,98 tis. Kč na opravy a udržování, na odpisy dlouhodobého majetku ve výši 2 462,43 tis. Kč a limit mzdových prostředků byl stanoven ve výši 40 880,-- tis. Kč.

Tabulka 3.7: Náklady Slezského divadla Opava k 31. 12. 2008 (v tis. Kč, na dvě desetinná místa)

Náklady Slezského divadla Opava k 31. 12. 2008			
Náklady HČ	r. 2008	Náklady DČ	r. 2008
Spotřeba celkem	7 143,85	Spotřeba celkem	227,15
Spotřeba materiálu	5 008,51	Spotřeba energie	227,15
Spotřeba energie	2 135,34	-	-
Služby celkem	13 044,59	Služby celkem	90,89
Opravy a udržování	980,54	Ostatní služby	85,96
Cestovné	165,16	Opravy a udržování	4,93
Náklady na reprezentaci	33,72	-	-
Ostatní služby	11 865,17	-	-
Osobní náklady celkem	56 564,15	Osobní náklady celkem	165,70
Mzdové náklady	40 726,74	Mzdové náklady	121,17
Zákonné sociální pojištění	14 210,65	Zákonné sociální pojištění	42,41
Zákonné sociální náklady	1 626,76	Zákonné sociální náklady	2,12
Daně a poplatky celkem	10,69	Odpisy celkem	37,44
Daň z nemovitosti	2,20	Odpisy DHM, DNM	37,44
Ostatní daně a poplatky	8,49	-	-
Ostatní náklady celkem	622,78	-	-
Kursově ztráty	18,14	-	-
Jiné ostatní náklady	604,64	-	-
Odp. a ZC prodan. majetku	2 425,00	-	-
Odpisy DHM, DNM	2 143,31	-	-
ZC prodaného DHM, DNM	281,69	-	-
Náklady HČ celkem	79 811,06	Náklady DČ celkem	521,18
Náklady hlavní a doplňkové činnosti celkem 80 332,24 tis. Kč			

Zdroj: Výkaz Slezského divadla Opava 2008

Jak můžeme vidět v předchozí tabulce, nejvyšší náklady tvoří mzdové náklady, které jsou pokryty z příspěvků zřizovatele. Mzdové náklady byly přepočteny odhadnutým procentním podílem práce dotčených zaměstnanců z výše jejich platů a dále podle skutečných nákladů při zabezpečení požárních hlídek a uvaděček při pronájmu jeviště a hlediště.

Ostatní náklady byly vyčísleny na základě skutečné či odhadnuté spotřeby materiálu, energie, služeb nebo na základě paušálně dohodnutých částek. Podíl odpisů byl vypočten procentním podílem pronajímané plochy. Slezské divadlo Opava v roce 2008 ukončilo své hospodaření s nulovým hospodářským výsledkem.

b) Hospodaření v roce 2009

V roce 2009 došlo k postupné obnově zastaralého vybavení kanceláří nábytkem a také informačních technologií, dále v tomto roce byl rozšířen investiční majetek pouze o klavír a ostatní plánované investiční nákupy byly z důvodů finanční nejistoty přesunuty do následujícího roku.

Tabulka 3.8: Rozvaha Slezského divadla Opava k 31. 12. 2009 (v tis. Kč, na dvě desetinná místa)

Rozvaha Slezského divadla Opava k 31. 12. 2009			
Aktiva	2009	Pasiva	2009
Stálá aktiva	121 335,74	Vlastní zdroje	121 912,24
DNM	185,66	Fondy	121 335,74
Oprávky k DNM	- 114,44	Finanční a peněžní fondy	3 449,06
DHM	151 714,44	Výsledek hosp. minulých let	- 2 872,56
Oprávky k DHM	- 30 449,92	-	-
Oběžná aktiva	10 923,64	Cizí zdroje	10 347,14
Zásoby	198,91	Krátkodobé závazky	7 296,37
Pohledávky	1 231,61	Přechodné účty pasivní	3 050,77
Finanční majetek	9 070,84	-	-
Přechodné účty aktivní	422,28	-	-
Aktiva celkem	132 259,38	Pasiva celkem	132 259,38

Zdroj: Rozvaha Slezského divadla Opava 2008

Dlouhodobý majetek je oceněn v pořizovacích cenách a doba jeho odepisování je stanovena dle vnitřní směrnice. Dodatečně bylo odepsáno technické zhodnocení budovy SDO z roku 2004, které bylo divadlu předáno až na základě nového znění Zřizovací listiny ze dne 15. 9. 2009. Novým zněním Zřizovací listiny bylo také napraveno předání tzv. státního majetku v pořizovacích cenách. Tento byl původně předán v zůstatkových cenách a byl evidován pouze operativně. Do účetní evidence bylo dodatečně také zařazeno vybavení VIP místnosti, které bylo rovněž sledováno pouze v operativní evidenci.

Finanční majetek je shodný s rokem 2008. U pohledávek zůstává v evidenci dlouhodobě vymáhána pohledávka za Radanem Grusmanem, která je stále vymáhána exekučně. Ostatní pohledávky jsou běžné vůči odběratelům či zaměstnancům. Byla finančnímu úřadu zaplacená záloha ve výši 89,30 tis. Kč na daň z příjmů právnických osob, která bude dle výsledku hospodaření vrácena na účet SDO.

U peněžních fondů nebyl fond odměn v roce 2009 použit, fond rezervní byl použit pouze na profinancování propagace na základě smlouvy s Doc. Mgr. Jindřichem Štreitem z roku 2008 (tento náklad byl časově rozlišen). Fond kulturních a sociálních potřeb byl v roce 2009 tvořen ve výši 2% vyplacených prostředků na platy (dle platných právních předpisů) a byl použit v souladu se schváleným rozpočtem tohoto fondu. Fond investiční byl tvořen

odpisy z dlouhodobého majetku dle schváleného odpisového plánu. Použit byl na nákup investičního majetku.

- **Výnosy a náklady SDO 2009**

Slezské divadlo Opava v roce 2009 hospodařilo s příspěvkem na provoz ve výši 73 540 tis. Kč. Z toho činil příspěvek od zřizovatele 68 731 tis. Kč. Dotace, kterou Slezské divadlo Opava obdrželo od Ministerstva kultury, činila 3 510 tis. Kč. Poslední dotace byla poskytnuta Moravskoslezským krajem, jejíž výše odpovídá částce 1 299 tis. Kč. Provozované doplňkové činnosti se shodují s minulým rokem. V tabulce si opět znázorníme veškeré výnosy, které Slezské divadlo Opava obdrželo za rok 2009 a se kterými hospodařili.

Tabulka 3.9: Výnosy Slezského divadla Opava k 31. 12. 2009 (v tis. Kč, na dvě desetinná místa)

Výnosy Slezského divadla Opava k 31. 12. 2009			
Výnosy HČ	r. 2009	Výnosy DČ	r. 2009
Tržby celkem	9 518,64	Tržby celkem	771,00
Tržby z prodeje služeb	9 518,64	Tržby z prodeje služeb	771,00
Ostatní výnosy celkem	1 716,10	-	-
Úroky	72,41	-	-
Kursově zisky	7,70	-	-
Zúčtování fondů	10,82	-	-
Jiné ostatní výnosy	1 625,17	-	-
Provozní dotace celkem	73 540,00	-	-
Provozní dotace	73 540,00	-	-
Výnosy HČ celkem	84 774,74	Výnosy DČ celkem	771,00
Výnosy z hlavní a doplňkové činnosti celkem 85 545,74 tis. Kč			

Zdroj: Výkaz Slezského divadla Opava 2009

Celkové výnosy v roce 2009 činily 85 545,74 tis. Kč. Z příspěvku na provoz byly účelově poskytnuty prostředky ve výši 602,53 tis. Kč na opravy a udržování, na odpisy dlouhodobého majetku ve výši 1 955,21 tis. Kč, prostředky byly dále poskytnuty na zájezd do Japonska ve výši 1 360 tis. Kč a limit mzdových nákladů byl stanoven ve výši 42 747, tis. Kč.

Tabulka 3.10: Náklady Slezského divadla Opava k 31. 12. 2009 (v tis. Kč, na dvě desetinná místa)

Náklady Slezského divadla Opava k 31. 12. 2009			
Náklady HČ	r. 2009	Náklady DČ	r. 2009
Spotřeba celkem	7 580,82	Spotřeba celkem	146,23
Spotřeba materiálu	5 091,52	Spotřeba energie	146,23
Spotřeba energie	2 489,30	-	-
Služby celkem	16 674,68	Služby celkem	91,96
Opravy a udržování	595,49	Ostatní služby	84,92
Cestovné	1 306,39	Opravy a udržování	7,04
Náklady na reprezentaci	21,10	-	-
Ostatní služby	14 751,70	-	-
Osobní náklady celkem	58 228,58	Osobní náklady celkem	151,71
Mzdové náklady	42 635,39	Mzdové náklady	111,66
Zákonné sociální pojištění	13 800,58	Zákonné sociální pojištění	37,96
Zákonné sociální náklady	1 743,88	Zákonné sociální náklady	2,09
Ostatní sociální náklady	48,73	-	-
Daně a poplatky celkem	200,59	Odpisy celkem	37,44
Daň z nemovitosti	4,40	Odpisy DHM, DNM	37,44
Ostatní daně a poplatky	16,13	-	-
Ostatní pokuty a penále	180,06		
Ostatní náklady celkem	358,39	-	-
Kursově ztráty	26,62	-	-
Jiné ostatní náklady	331,77	-	-
Odpisy celkem	1 917,77	-	-
Odpisy DHM, DNM	1 917,77	-	-
Náklady HČ celkem	84 960,83	Náklady DČ celkem	427,34
Náklady hlavní a doplňkové činnosti celkem 85 388,17 tis. Kč			

Zdroj: Výkaz Slezského divadla Opava 2009

Opět vidíme, že největší položku nákladů tvoří mzdové náklady, které byly propočteny procentním podílem práce dotčených zaměstnanců z výše jejich a dále dle skutečných nákladů při zabezpečení požárních hlídek a uvaděček při pronájmu jeviště a hlediště. Celkově SDO hospodařilo v roce 2009 s náklady ve výši 85 338,17 tis. Kč, a tak uzavřelo své hospodaření v roce 2009 s kladným hospodářským výsledkem ve výši 157,57 tis. Kč.

c) Hospodaření v roce 2010

Rok 2010 byl oproti předcházejícímu období méně výnosný. Bylo to způsobeno rekonstrukcí SDO, která probíhala od června 2010. Navíc z důvodu ekonomické krize došlo k několika úsporným opatřením ve všech oblastech. V roce 2010 pořídilo SDO investiční majetek v podobě telefonní ústředny a hudebních nástrojů.

Tabulka 3.11: Rozvaha Slezského divadla Opava k 31. 12. 2010 (v tis. Kč, na dvě desetinná místa)

Rozvaha Slezského divadla Opava k 31. 12. 2010			
Aktiva	2010	Pasiva	2010
Stálá aktiva	120 024,64	Vlastní zdroje	118 923,62
DNM	65,86	Jmění účetní jednotky	120 024,64
DHM	119 958,78	Finanční a peněžní fondy	1 761,43
-	-	Výsledek hosp. minulých let	- 2 862,45
Oběžná aktiva	5 095,96	Cizí zdroje	6 196,98
Zásoby	181,66	Krátkodobé závazky	5 726,58
Pohledávky	1 656,55	Přechodné účty pasivní	470,40
Finanční majetek	3 257,75	-	-
Přechodné účty aktivní	394,30	-	-
Aktiva celkem	125 120,60	Pasiva celkem	125 120,60

Zdroj: Rozvaha Slezského divadla Opava 2010

Dlouhodobý majetek byl řádně inventarizován a jeho účetní stav souhlasí se skutečným stavem. Jak už bylo řečeno Slezské divadlo Opava, pořídilo v roce 2010 telefonní ústřednu a hudební nástroje ve výši 635 752 Kč. Dle možností došlo k postupné obnově zastaralého vybavení kanceláří. Dlouhodobý majetek byl pořizován na základě potřeb modernizace Slezského divadla Opava.

Zásoby Slezského divadla Opava chápeme jako programy určené k prodeji divákům a materiál k výrobě vlásenek. Oproti minulému roku nedošlo k žádným významným změnám.

U *pohledávek* zůstává neustále exekučně vymáhána pohledávka za Radanem Grusmanem. Kromě této pohledávky vznikla nově vymáhána pohledávka, která byla předána právnímu zástupci divadla, je za bývalým zaměstnancem Slezského divadla Opava, kterému byla předepsána škoda způsobená jeho nevhodným chováním.

K *závazkům* v roce 2010 se řadí obvyklé závazky vůči dodavatelům, zaměstnancům, apod.

Peněžní fondy byly v roce 2010 použity pouze fond kulturních a sociálních potřeb a fond investiční, který byl použit na nákup investičního majetku a dále byl zřizovatelem nařízen odvod z investičního fondu ve výši 3 mil. Kč. Fond odměn a fond rezervní nebyl v roce 2010 žádným způsobem využíván.

• Výnosy a náklady SDO 2010

V roce 2010 SDO získalo celkový příspěvek na provoz v hodnotě 64 716 tis. Kč, z toho od zřizovatele obdrželo příspěvek ve výši 61 200 tis. Kč. Ministerstvo kultury ČR poskytlo dotaci ve výši 2 400 tis. Kč a Moravskoslezský kraj přispěl dotací ve výši 1 116 tis. Kč. Doplňková činnost byla provozována ve stejném složení jako v loňském

období. Jak můžeme vidět v následující tabulce, Slezské divadlo Opava v roce 2010 hospodařilo s celkovými výnosy ve výši 72 264,32 tis. Kč.

Tabulka 3.12: Výnosy Slezského divadla Opava k 31. 12. 2010 (v tis. Kč, na dvě desetinná místa)

Výnosy Slezského divadla Opava k 31. 12. 2010			
Výnosy HČ	r. 2010	Výnosy DČ	r. 2010
Tržby celkem	6 546,79	Tržby celkem	321,65
Tržby z prodeje služeb	6 546,79	Tržby z prodeje služeb	321,65
Ostatní výnosy celkem	88,06	Ostatní výnosy celkem	591,82
Úroky	45,45	Výnosy z pronájmu	588,82
Kursově zisky	14,93	Výnosy z prodeje vlastní činnosti	3,00
Jiné ostatní výnosy	27,68	-	-
Provozní dotace celkem	64 716,00	-	-
Provozní dotace	64 716,00	-	-
Výnosy HČ celkem	71 350,85	Výnosy DČ celkem	913,47
Výnosy z hlavní a doplňkové činnosti celkem 72 264,32 tis. Kč			

Zdroj: Výkaz Slezského divadla Opava 2010

Ze získaného příspěvku na provoz byly účelově vázány prostředky ve výši 2 000 tis. Kč na odpisy dlouhodobého majetku, a limit mzdových prostředků byl stanoven ve výši 42 000 tis. Kč.

Tabulka 2: Náklady Slezského divadla Opava k 31. 12. 2010 (v tis. Kč, na dvě desetinná místa)

Náklady Slezského divadla Opava k 31. 12. 2010			
Náklady HČ	r. 2010	Náklady DČ	r. 2010
Spotřeba celkem	4 726,21	Spotřeba celkem	190,52
Spotřeba materiálu	3 149,62	Spotřeba energie	189,50
Spotřeba energie	1 576,59	Spotřeba materiálu	1,02
Služby celkem	8 427,41	Služby celkem	89,39
Opravy a udržování	530,75	Ostatní služby	84,58
Cestovné	280,49	Opravy a udržování	4,81
Náklady na reprezentaci	20,95	-	-
Ostatní služby	7 595,22	-	-
Osobní náklady celkem	56 167,12	Osobní náklady celkem	133,02
Mzdové náklady	41 023,84	Mzdové náklady	98,76
Zákonné sociální pojištění	13 894,30	Zákonné sociální pojištění	32,58
Zákonné sociální náklady	1 224,74	Zákonné sociální náklady	1,68
Ostatní sociální náklady	24,24	-	-
Daně a poplatky celkem	44,07	Odpisy celkem	37,43
Daň z nemovitosti	8,79	Odpisy DHM, DNM	37,43
Ostatní daně a poplatky	10,34	-	-
Ostatní pokuty a penále	3,16	-	-
Pokuty a úroky z prodlení	21,78	-	-
Ostatní náklady celkem	529,64	-	-
Kursově ztráty	7,37	-	-
Jiné ostatní náklady	484,76	-	-
Ostatní finanční náklady	37,51	-	-
Odpisy celkem	1 909,41	-	-
Odpisy DHM, DNM	1 909,41	-	-
Náklady HČ celkem	71 803,86	Náklady DČ celkem	450,36
Náklady hlavní a doplňkové činnosti celkem 72 254,22 tis. Kč			

Zdroj: Výkaz Slezského divadla Opava 2010

Jako každý rok největší položkou nákladů jsou mzdové náklady, které tento rok činily dohromady 41 122,6 tis. Kč. Celkově v roce 2010 Slezské divadlo Opava hospodařilo s náklady ve výši 72 254,22 tis. Kč a ukončilo své hospodaření v roce 2010 s kladným hospodářským výsledkem ve výši 10,10 tis. Kč.

d) Hospodaření v roce 2011

Rok 2011 nebyl standardním obdobím. V měsíci lednu a únoru ještě probíhaly práce spojené s modernizací a divadlo tak svůj běžný provoz zahájilo až v měsíci březnu. SDO rozšířilo investiční majetek o nákup hudebních nástrojů. Z důvodu modernizace došlo v roce 2011 k výraznému poklesu hodnoty majetku, který byl z důvodů stáří vyřazen.

Tabulka 3.14: Rozvaha Slezského divadla Opava k 31. 12. 2011 (v tis. Kč, na dvě desetinná místa)

Rozvaha Slezského divadla Opava k 31. 12. 2011			
Aktiva	2011	Pasiva	2011
Stálá aktiva	213 625,02	Vlastní zdroje	214 025,36
DNM	132,87	Jmění účetní jednotky	213 625,02
DHM	213 492,15	Finanční a peněžní fondy	3 262,80
-	-	Výsledek hosp. minulých let	- 2 862,46
Oběžná aktiva	10 657,66	Cizí zdroje	10 257,32
Zásoby	170,60	Krátkodobé závazky	7 937,67
Pohledávky	1 208,97	Přechodné účty pasivní	2 319,65
Finanční majetek	8 803,82	-	-
Přechodné účty aktivní	474,27	-	-
Aktiva celkem	224 282,68	Pasiva celkem	224 282,68

Zdroj: Rozvaha Slezského divadla Opava 2011

Dlouhodobý majetek byl řádně inventarizován a jeho účetní stav se shoduje se skutečným. V roce 2011 Slezské divadlo Opava pořídilo investiční majetek v podobě hudebního nástroje (hoboj). Dále v roce 2011 došlo k technickému zhodnocení softwaru pro prodej vstupenek. V tomto technickém zhodnocení se jednalo o přikoupení modulu, jehož prostřednictvím si mohou diváci zamluvit a zakoupit vstupenky do divadla přes internetové stránky. V roce 2011 došlo také k navýšení hodnoty budovy divadla z důvodů uskutečnění modernizace a dalšího technického zhodnocení s touto modernizací.

U *finančního majetku* došlo ke zrušení bankovního účtu u České spořitelny, a.s., který byl používán pro úhrady zákazníků platebními kartami. Slezské divadlo Opava má zřízeno několik účtů, které jsou určeny k různým finančním transakcím. *Pohledávka* vymáhaná z předcházejících let zůstává nadále v evidenci a je vymáhaná exekučně. Další pohledávka, která byla k vymáhání předána právnímu zástupci Slezského divadla Opava, je za bývalým zaměstnancem, kterému byla předepsána náhrada škody způsobená jeho nedbalým chováním. Mezi *závazky* vykazované k 31. 12. 2011 patří běžné závazky vůči zdravotním pojišťovnám, dodavatelům, zaměstnancům, atd.

U *peněžních fondů* také nedošlo k výrazným změnám, navíc fond odměn a fond rezervní nebyly v roce 2011 využívány.

- **Výnosy a náklady SDO 2011**

Slezské divadlo Opava v roce 2011 hospodařilo s celkovým příspěvkem na provoz ve výši 71 584 tis. Kč. Z toho zřizovatel poskytl příspěvek ve výši 69 000 tis. Kč, příspěvek z Ministerstva kultury činil 1 790 tis. Kč a dotace od Moravskoslezského kraje činila 794 tis. Kč. Doplnková činnost se oproti předešlému roku nezměnila.

Tabulka 3: Výnosy Slezského divadla Opava k 31. 12. 2011 (v tis. Kč, na dvě desetinná místa)

Výnosy Slezského divadla Opava k 31. 12. 2011			
Výnosy HČ	r. 2011	Výnosy DČ	r. 2011
Tržby celkem	6 606,96	Tržby celkem	515,41
Tržby z prodeje služeb	6 606,96	Tržby z prodeje služeb	515,41
Výnosy z prodeje celkem	1,00	-	-
Výnosy z prodeje DHM	1,00	-	-
Ostatní výnosy celkem	85,54	Ostatní výnosy celkem	469,20
Úroky	30,60	Výnosy z pronájmu	372,20
Kursově zisky	5,52	Výnosy z prodeje vlast. činnosti	97,00
Jiné ostatní výnosy	49,42	-	-
Čerpání fondů celkem	366,31	-	-
Čerpání fondů	366,31	-	-
Provozní dotace celkem	71 584,00	-	-
Provozní dotace	71 584,00	-	-
Výnosy HČ celkem	78 643,81	Výnosy DČ celkem	984,61
Výnosy z hlavní a doplňkové činnosti celkem 79 628,42 tis. Kč			

Zdroj: Výkaz Slezského divadla Opava 2011

Jak vidíme v předchozí tabulce, největší položku výnosů jako každý rok tvoří tržby z prodeje služeb z hlavní činnosti, což znamená tržby z prodeje vstupenek na různá představení a jejich výše je 6 606,96 tis. Kč, které oproti roku 2009 klesly z důvodu dokončující modernizace budovy SDO. Divadlo v roce 2011 hospodařilo s celkovými výnosy ve výši 79 628,42 tis. Kč. Limit mzdových prostředků byl stanoven ve výši 43 000 tis. Kč, a dále byly prostředky účelově vázány na odpisy dlouhodobého majetku ve výši 2 700 tis. Kč.

Tabulka 3.16: Náklady Slezského divadla Opava k 31. 12. 2011 (v tis. Kč, na dvě desetinná místa)

Náklady Slezského divadla Opava k 31. 12. 2011			
Náklady HČ	r. 2011	Náklady DČ	r. 2011
Spotřeba celkem	6 800,28	Spotřeba celkem	53,29
Spotřeba materiálu	4 190,22	Spotřeba energie	53,29
Spotřeba energie	2 610,06	-	-
Služby celkem	11 990,92	Služby celkem	154,90
Opravy a udržování	2 308,24	Ostatní služby	150,00
Cestovné	405,03	Opravy a udržování	4,90
Náklady na reprezentaci	13,65	-	-
Ostatní služby	9 264,00	-	-
Osobní náklady celkem	57 351,49	Osobní náklady celkem	294,08
Mzdové náklady	41 909,95	Mzdové náklady	217,88
Zákonné sociální pojištění	14 248,78	Zákonné sociální pojištění	74,08
Zákonné sociální náklady	1 119,79	Zákonné sociální náklady	2,12
Ostatní sociální náklady	72,97	-	-
Daně a poplatky celkem	46,70	Odpisy celkem	47,74
Daň z nemovitosti	8,79	Odpisy DHM, DNM	47,74
Ostatní daně a poplatky	12,97	-	-
Ostatní pokuty a penále	3,16	-	-
Pokuty a úroky z prodlení	21,78	-	-
Ostatní náklady celkem	371,24	-	-
Kursově ztráty	10,31	-	-
Jiné ostatní náklady	307,38	-	-
Ostatní finanční náklady	53,55	-	-
Odpisy celkem	2 542,72	-	-
Odpisy DHM, DNM	2 542,72	-	-
Náklady HČ celkem	79 078,41	Náklady DČ celkem	550,01
Náklady hlavní a doplňkové činnosti celkem 79 628,42 tis. Kč			

Zdroj: Výkaz Slezského divadla Opava 2011

V roce 2011 Slezské divadlo Opava bylo zatíženo náklady na opravy a údržby budovy spojené se zmíněnou modernizací, které nebyly součástí projektu a hradilo je tak divadlo ze svých zdrojů. Částečně byly tyto náklady hrazeny z ušetřených prostředků na provoz divadla a částečně byl použit investiční fond na posílení zdrojů na opravu a údržbu dlouhodobého majetku. Na konci roku 2011 došlo k přeúčtování nákladů a výnosů doplňkové činnosti na tzv. účty zúčtovacích vztahů. Jednalo se o náklady na energie přeúčtované na základě skutečného odběru. Nevstupují tak do nákladů ani výnosů SDO. Divadlo v roce 2011 hospodařilo s celkovými náklady ve výši 79 628,42 tis. Kč a ukončilo tak své hospodaření díky přijatým úsporným opatřením ve všech oblastech s nulovým hospodářským výsledkem.

e) Hospodaření v roce 2012

Rok 2012 byl poznamenán ekonomickou krizí, která se táhne od roku 2009. Nákup investičního majetku v podobě hudebních nástrojů byl přesunut do dalšího roku, z důvodů úsporných opatření. Došlo k omezení dotací jak ze strany zřizovatele, tak od Moravskoslezského kraje.

Tabulka 3.17: Rozvaha Slezského divadla Opava k 31. 12. 2012 (v tis. Kč, na dvě desetinná místa)

Rozvaha Slezského divadla Opava k 31. 12. 2012			
Aktiva	2012	Pasiva	2012
Stálá aktiva	210 541,19	Vlastní zdroje	213 978,91
DNM	121,12	Jmění účetní jednotky	210 541,19
DHM	210 420,07	Finanční a peněžní fondy	6 300,17
-	-	Výsledek hosp. minulých let	- 2 862,45
Oběžná aktiva	13 818,01	Cizí zdroje	10 380,29
Zásoby	135,31	Krátkodobé závazky	8 232,96
Pohledávky	762,11	Přechodné účty pasivní	2 147,33
Finanční majetek	12 595,75	-	-
Přechodné účty aktivní	324,84	-	-
Aktiva celkem	224 359,20	Pasiva celkem	224 282,68

Zdroj: Rozvaha Slezského divadla Opava 2012

V roce 2012 bylo z důvodů legislativních změn nutno pořídit software v částce 56 406 Kč, jehož prostřednictvím je zpracováván Pomocný analytický přehled. Tento software byl pořízen z finančních prostředků Ministerstva financí ČR. Dále v roce 2012 došlo k běžným nákupům potřebného majetku včetně vyřazení nepotřebného majetku a především zastaralého nebo nefunkčního. Nákup hmotného majetku byl ovlivněn havárií kanalizace. Došlo k zatopení šaten členů orchestru umístěných ve sklepních prostorech a byly zničeny veškeré šatní skříně.

Zásoby jsou opět stejné jako každý rok a rozumí se jimi programy určeny k prodeji divákům a materiál k výrobě vlásenek. U *finančního majetku* opět nedošlo k žádným změnám.

U *pohledávek* neustále zůstává v evidenci dlouhodobě vymáhána pohledávka, která je vymáhána exekučně. Mezi *závazky* patří běžné závazky vůči dodavatelům, zaměstnancům, finančnímu úřadu, apod. U peněžních fondů také nedošlo k žádným změnám a opět rezervní fond a fond odměn nebyl nějak využíván.

• Výnosy a náklady SDO 2012

V roce 2012 Slezské divadlo Opava hospodařilo s celkovým příspěvkem na provoz ve výši 70 543 tis. Kč. Zřizovatel poskytl příspěvek ve výši 68 000 tis. Kč, dotace Ministerstva kultury činila 1 820 tis. Kč, dále Moravskoslezský kraj poskytl dotace ve výši

658 tis. Kč a jako poslední poskytlo dotaci Ministerstvo financí ve výši 65 tis. Kč jako účelovou dotaci. Doplnková činnost je srovnatelná s předchozími roky.

Tabulka 4: Výnosy Slezského divadla Opava k 31. 12. 2012 (v tis. Kč, na dvě desetinná místa)

Výnosy Slezského divadla Opava k 31. 12. 2012			
Výnosy HČ	r. 2012	Výnosy DČ	r. 2012
Tržby celkem	8 071,39	Tržby celkem	506,30
Tržby z prodeje služeb	8 071,39	Tržby z prodeje služeb	506,30
Ostatní výnosy celkem	318,42	Ostatní výnosy celkem	419,27
Úroky	41,83	Výnosy z pronájmu	419,27
Kursově zisky	6,02	-	-
Jiné ostatní výnosy	270,57	-	-
Čerpání fondů celkem	18,12	-	-
Čerpání fondů	18,12	-	-
Provozní dotace celkem	70 543,00	-	-
Provozní dotace	70 543,00	-	-
Výnosy HČ celkem	78 950,93	Výnosy DČ celkem	925,57
Výnosy z hlavní a doplňkové činnosti celkem 79 876,50 tis. Kč			

Zdroj: Výkaz Slezského divadla Opava 2012

V následující tabulce vidíme, že jako každý rok největší položkou jsou tržby, které oproti minulému roku prudce vzrostly. Z příspěvku na provoz byly účelově vázány prostředky ve výši 3 200 tis. Kč na odpisy dlouhodobého majetku a hranice mzdových prostředků byla stanovena ve výši 42 700 tis. Kč. Celkově SDO hospodařilo s výnosy ve výši 79 876,50 tis. Kč.

Tabulka 3.19: Náklady Slezského divadla Opava k 31. 12. 2012 (v tis. Kč, na dvě desetinná místa)

Náklady Slezského divadla Opava k 31. 12. 2012			
Nákladů HČ	r. 2012	Náklady DČ	r. 2012
Spotřeba celkem	7 085,27	Spotřeba celkem	52,23
Spotřeba materiálu	4 376,32	Spotřeba energie	52,23
Spotřeba energie	2 708,95	-	-
Služby celkem	11 278,73	Služby celkem	155,97
Opravy a udržování	485,46	Ostatní služby	150,98
Cestovné	214,26	Opravy a udržování	4,99
Náklady na reprezentaci	28,91	-	-
Ostatní služby	10 550,10	-	-
Osobní náklady celkem	57 249,87	Osobní náklady celkem	181,61
Mzdové náklady	42 162,75	Mzdové náklady	135,56
Zákonné sociální pojištění	13 884,81	Zákonné sociální pojištění	44,83
Zákonné sociální náklady	970,80	Zákonné sociální náklady	1,22
Ostatní sociální náklady	231,51	-	-
Daně a poplatky celkem	39,24	Odpisy celkem	47,74
Daň z nemovitosti	8,79	Odpisy DHM, DNM	47,74
Ostatní daně a poplatky	8,17	-	-
Ostatní pokuty a penále	0,50	-	-
Pokuty a úroky z prodlení	21,78	-	-
Ostatní náklady celkem	1 078,91	-	-
Kursově ztráty	7,85	-	-
Jiné ostatní náklady	307,38	-	-
Ostatní finanční náklady	84,91	-	-
Náklady z DDM	678,77		
Odpisy celkem	3 036,39	-	-
Odpisy DHM, DNM	3 036,39	-	-
Náklady HČ celkem	79 439,25	Náklady DČ celkem	437,25
Náklady hlavní a doplňkové činnosti celkem 79 876,50 tis. Kč			

Zdroj: Výkaz Slezského divadla Opava 2012

Opět největší položku tvoří mzdové náklady ve výši 42 298,31 tis. Kč. Největším krokem z hlediska úsporných opatření bylo propuštění zaměstnanců na nejnižší možnou provozní hladinu. Tímto krokem byly rozpoutány dohady jak uvnitř divadla, tak na veřejnosti. Většina propuštěných zaměstnanců byla nahrazena hostujícími umělci, což se projevilo jako finančně úspornější, i když nevýhodou těchto herců je časová flexibilita. Tento krok přinesl požadovaný ekonomický výsledek. SDO v roce 2012 hospodařilo s celkovými náklady ve výši 79 876,50 tis. Kč a tak ukončilo své hospodaření s nulovým hospodářským výsledkem, a to jen díky výrazným úsporným opatřením.

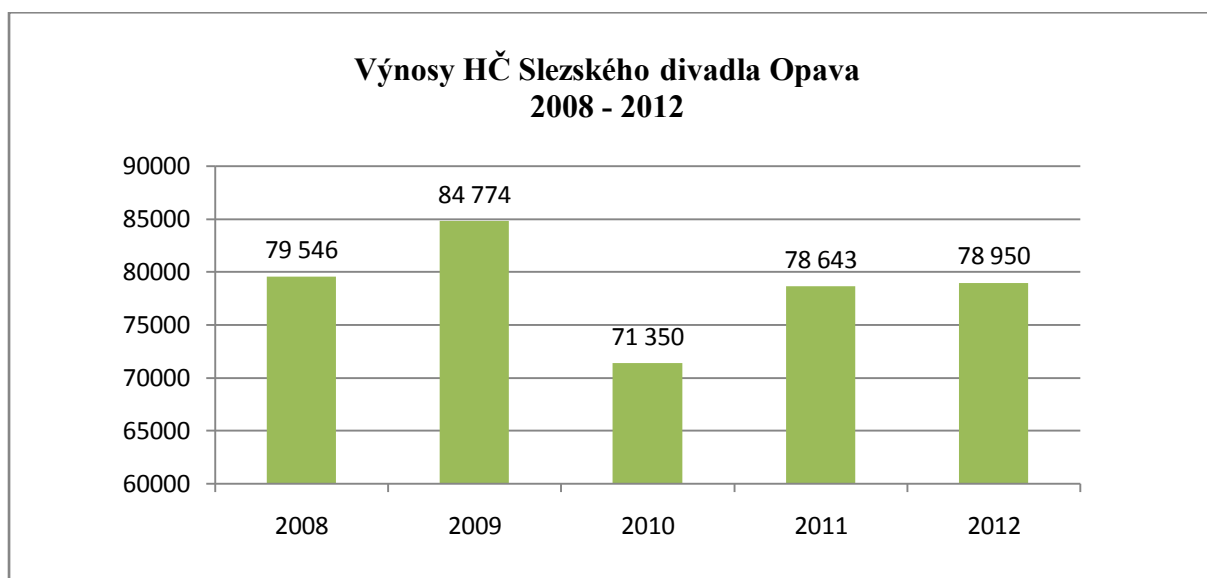
4. Zhodnocení hospodaření Slezského divadla Opava

V této kapitole se zaměříme na zhodnocení hospodaření vybrané příspěvkové organizace, kterou je Slezské divadlo Opava. Zhodnocení hospodaření bude za roky 2008 – 2012. Vycházíme z účetních výkazů poskytnutých Slezským divadlem Opava. Pomocí grafů si znázorníme dotace od zřizovatele, výnosy za hlavní a doplňkovou činnost a náklady hlavní a doplňkové činnosti a naznačíme návrh finančního plánu na rok 2013.

4.1 Výnosy Slezského divadla Opava

Výnosy Slezské divadlo získává ze své hlavní a doplňkové činnosti. Hlavní činností rozumíme zisk z prodeje vstupenek na různá představení, výnosy z prodeje divadelních programů, výnosy z úroků, apod. Doplňkovou činností rozumíme zisk z prodeje či pronájmu divadelních kostýmů, tržby z pronájmů, apod. Slezské divadlo Opava hospodaří ze svého rozpočtu a výnosy kterých dosahuje, si ponechává na financování svých výdajů.

Graf 4.1: Výnosy Slezského divadla Opava z hlavní činnosti 2008 – 2012 (v tis. Kč)

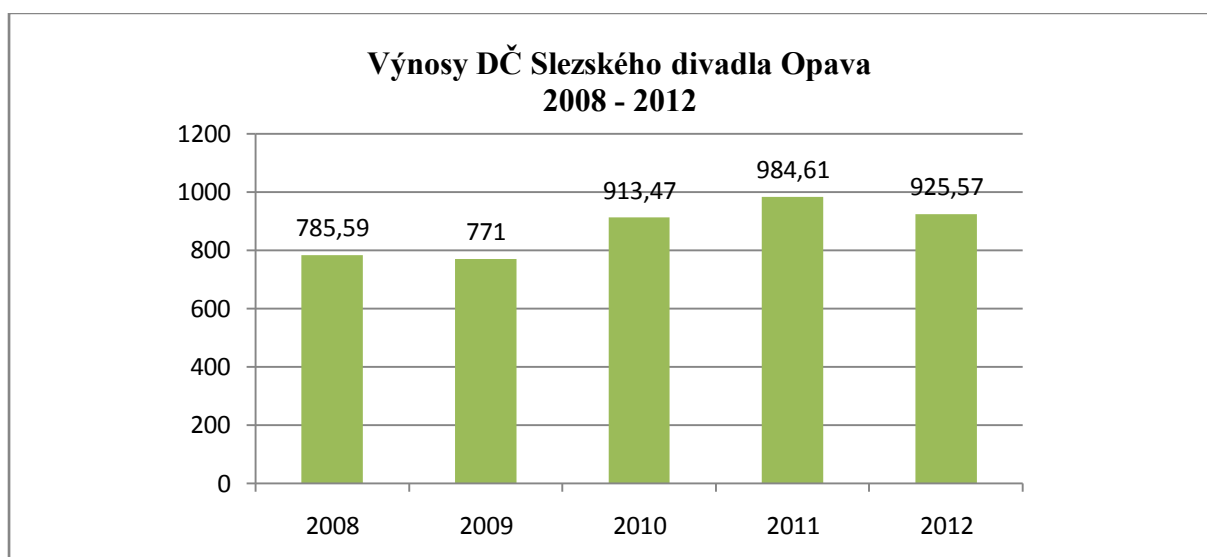
Zdroj: Zprávy o hospodaření 2008 – 2012, vlastní zpracování

V grafu č. 4.1 vidíme, že největší výnosy mělo Slezské divadlo Opava v roce 2009. Důvodem jsou jak vysoké dotace, které byly poskytnuty Slezskému divadlu Opava zřizovatelem, Ministerstvem kultury a Moravskoslezským krajem, tak vysoká návštěvnost, a tím nejvyšší tržby z prodeje vstupenek v letech 2008 – 2012. Ve srovnání s ostatními obdobími, je zlepšená úroveň ve všech oblastech, kterými myslíme například včasné plnění veškerých závazků, zvýšení vyplacených mezd zaměstnancům, postupná modernizace zázemí, apod. Koncem roku 2009 dochází k přijímání úsporných opatření z důvodů nastávající celosvětové krize, která se v rozpočtu Slezského divadla Opava promítne

především v roce 2010, který je nejkritičtějším rokem ve srovnávaném období. Celosvětovou krizi pocítilo Slezské divadlo Opava především prostřednictvím poskytnutých dotací, které byly nejnižší za posledních pět let. Dalším podstatným důvodem nízkých výnosů je probíhající rekonstrukce, která probíhala od června 2010 do února 2011, Slezské divadlo tedy zahájilo svůj provoz až v březnu 2011. V roce 2011 došlo opět k navýšení výnosů díky zahájení provozu po rekonstrukci. I když oproti roku 2008 jsou výnosy v letech 2011 a 2012 nižší z důvodu vyrovnávací se celosvětové krizi a lidé raději investují finanční prostředky do jím potřebnějších statků či služeb, než je kultura.

Kromě výnosů z hlavní činnosti Slezské divadlo získává také výnosy ze své doplňkové činnosti. Příjmy získané z této činnosti slouží k úhradě nákladů spojených s hlavní činností. Největší výnos z doplňkové činnosti tvoří pronájem nebytových prostor (kavárna ze zadní části budovy divadla) a movitého majetku. Mezi každoroční doplňkovou činnost, ze všech vyjmenovaných ve zřizovací listině patří především, prodej či půjčování kostýmů, pronájem nebytových prostor (kavárna), půjčování movitého majetku, poskytování reklamy, jednorázové akce.

Graf 4.2: Výnosy Slezského divadla Opava z vedlejší činnosti 2008 – 2012 (v tis. Kč)

Zdroj: Zprávy o hospodaření 2008 – 2012, vlastní zpracování

Pomocí grafu vidíme, že výnosy z doplňkové činnosti od roku 2008 rostou. Bylo to z důvodu, že od roku 2010 se začal pronajímat movitý majetek a tím se zvýšily výnosy z movitého majetku.

4.1.1 Tržby z prodeje služeb Slezského divadla Opava

Tržby z prodeje služeb jsou po příspěvku od příslušných orgánů druhou nejvýznamnější položkou celkových výnosů.

Do tržeb zahrnujeme tržby z prodeje služeb a prodej divadelních programů. Jak vidíme v tabulce, tržby od roku 2009 klesají, což znamená, že klesá i návštěvnost. Důsledkem roků 2010 – 2011 je neustále zmiňující celosvětová krize, která dolehla na obyvatelstvo v těchto letech. Důvodem, je také, že ostravské divadlo, které je poměrně blízko, provozuje operu a činohru stejně jako Slezské divadlo Opava, a tím přichází o možné dojíždějící návštěvníky.

Graf 4.3: Tržby z prodeje služeb Slezského divadla Opava za hlavní činnosti 2008 – 2012 (v tis. Kč)

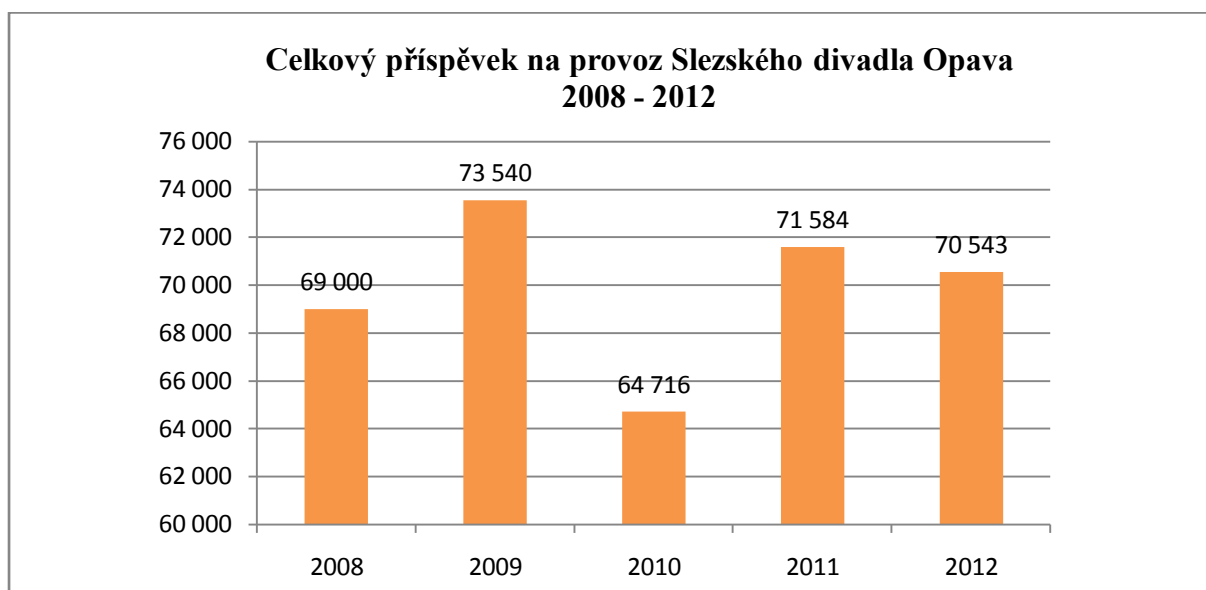

Zdroj: Zprávy o hospodaření 2008 – 2012, vlastní zpracování

4.1.2 Příspěvky poskytnuté Slezskému divadlu Opava

Slezskému divadlu Opava jsou poskytovány příspěvky na provoz, z nichž pokrývá chybějící zdroje na financování svých běžných potřeb, oprav a údržby, SDO je na těchto příspěvcích závislé. Příspěvky přijímá od zřizovatele, kterým je statutární město Opava, od Ministerstva kultury a od Moravskoslezského kraje. Nejvíce finančních prostředků poskytuje zřizovatel a jeho příspěvky se za posledních pět let pohybují od 61 000 tis. do 70 000 tis. Kč. Od Ministerstva kultury byly poskytnuty příspěvky za posledních pět let v intervalu od 1 700 tis. do 2 500 tis. Kč a od Moravskoslezského kraje se příspěvky pohybují ve výši od 600 tis. do 1300 tis. Kč, všechny příspěvky jsou poskytovány jednou za rok.

Graf 4.4: Celkový příspěvek na provoz Slezského divadla Opava v letech 2008 – 2012 (v tis. Kč)

Zdroj: Zprávy o hospodaření 2008 – 2012, vlastní zpracování

Jak vidíme v následujícím grafu opět je nejkritičtější rok 2010. Je to z důvodu promítající se celosvětové krize. Krize dolehla nejen na lidi ale také na celý stát, neboli celý svět. Z toho to důvodů jsou poskytnuty nízké příspěvky od zřizovatele, ministerstva kultury i Moravskoslezského kraje. Jsou to nejnižší příspěvky za posledních pět let. K dalším důvodům se řadí probíhající rekonstrukce, která probíhala v letech 2010 a 2011, dále také pokles návštěvnosti Slezského divadla Opava, z důvodu poklesu zájmu lidí o kulturu, blízkosti města Ostrava, které poskytuje stejná představení (opera, činohra) jako Slezské divadlo Opava. I když má Slezské divadlo Opava každoročně vyrovnaný rozpočet, od roku 2010 dochází každoročně k úsporným opatřením v podobě minimalizace nákladů, snižování stavu zaměstnanců, to však vyvolalo velké dohady uvnitř Slezského divadla Opava. Bylo propuštěno několik herců, kteří byli nahrazeni najatými herci, což je pro divadlo finančně výhodnější, i když velkou nevýhodou je časová flexibilita těchto herců.

V následující tabulce si zobrazíme pouze příspěvky poskytnuté zřizovatelem (Statutárním městem Opava) Slezskému divadlu Opava v letech 2008 – 2012. Jak už bylo řečeno nejkritičtější rok, je rok 2010, ve kterém se promítla celosvětová krize z roku 2009, z tohoto důvodu byl poskytnut nejnižší příspěvek Statutárním městem Opava.

Graf 4.5: Příspěvek poskytnut zřizovatelem Slezskému divadlu Opava v letech 2008 – 2012 (v tis. Kč)

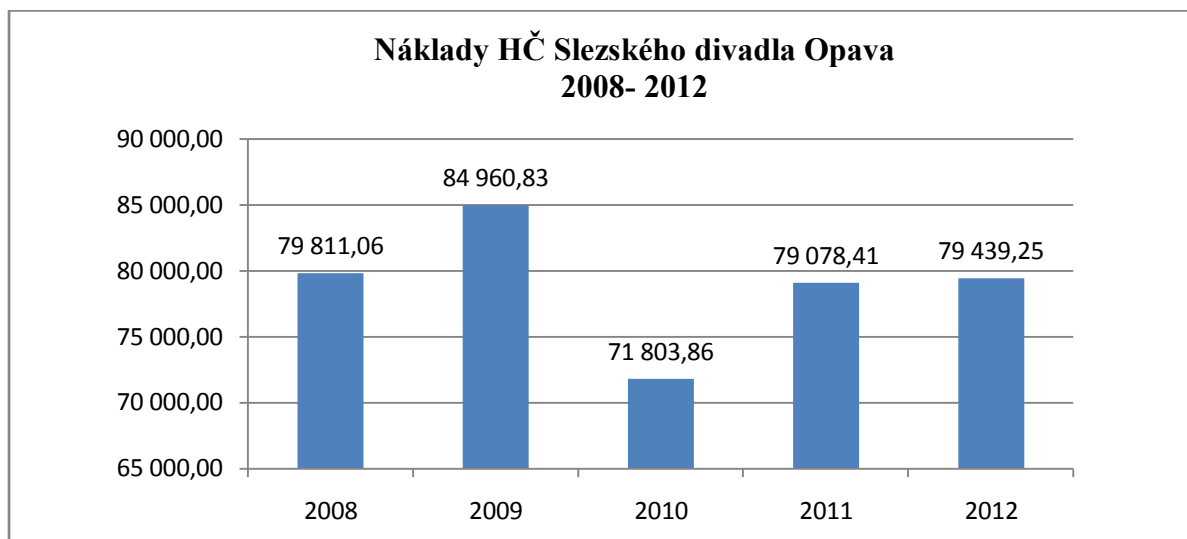
Zdroj: Zprávy o hospodaření 2008 – 2012, vlastní zpracování

4.2 Náklady Slezského divadla Opava

Náklady Slezské divadlo Opava pokrývá ze svých příjmů z hlavní a doplňkové činnosti, a jelikož jsou tyto příjmy nižší než výdaje organizace, nemůže být finančně samostatná a doplňuje svůj rozpočet o finanční příspěvky od příslušných orgánů (zřizovatel, Ministerstvo kultury, Moravskoslezský kraj).

Největší položkou nákladů z hlavní činnosti jsou každoročně mzdy zaměstnancům, spotřeba energie, ostatní služby (reklama, úklid, internet, apod.), spotřeba materiálu (kancelářské potřeby, čisticí prostředky, materiál na hudební nástroje, apod.). Rok 2008 byl ideálním obdobím, dochází ke zlepšení úrovně ve všech oblastech. Dochází k celkové stabilizaci hospodárného využívání finančních prostředků při trvalém udržování pozitivního trendu v oblasti umělecké tvorby Slezského divadla Opava. V následujícím roce 2009, trvá zlepšená úroveň ve všech oblastech. Koncem roku 2009 již dochází k přijímání úsporných opatření a z důvodů promítající se celosvětové finanční krize. Jak vidíme v následující tabulce, od roku 2010 začala úsporná opatření, začalo se propouštět, klesly mzdové náklady, a tím pádem náklady celkové. Jelikož v roce 2010 probíhala rekonstrukce, divadlo bylo uzavřeno, nevykládalo se moc nákladů a také z tohoto důvodu jsou náklady více než o 10 000 tis. Kč nižší. Výsledkem modernizace bylo v roce 2011 navýšení hodnoty budovy Slezského divadla Opava, a s tím spojené navýšení nákladů na odpisy dlouhodobého majetku, proto se celkové náklady v roce 2011 z hlavní činnosti zvýšily.

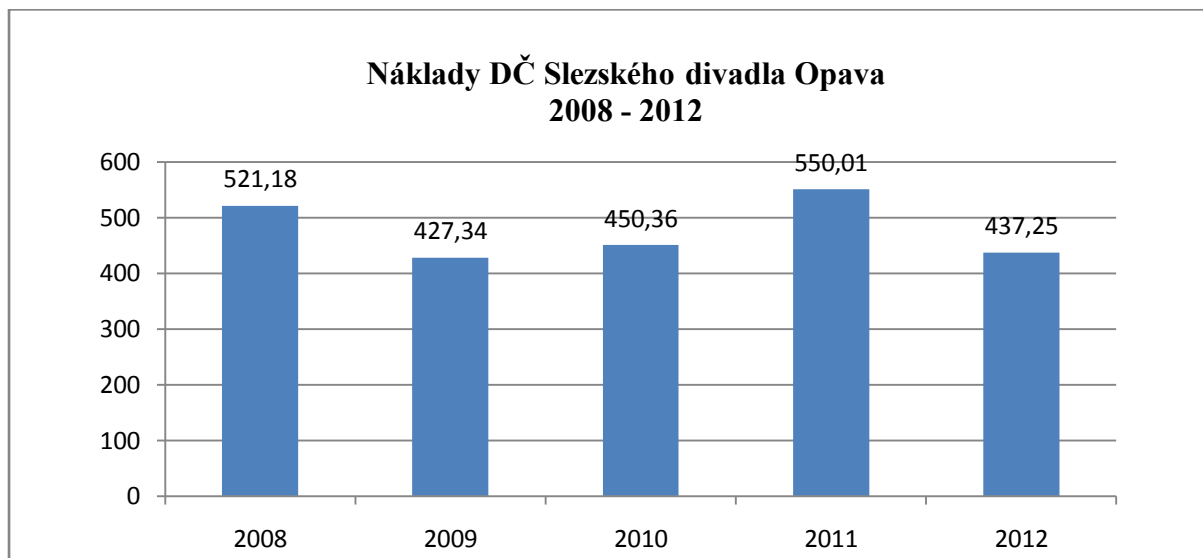
Graf 4.6: Náklady Slezského divadla Opava z hlavní činnosti v letech 2008 – 2012 (v tis. Kč)

Zdroj: Zprávy o hospodaření 2008 – 2012, vlastní zpracování

Mezi největší položky nákladů z doplňkové činnosti především patří mzdové náklady, spotřeba energie a ostatní služby. Opět v následující tabulce vidíme, že ať už to jsou výnosy nebo náklady z doplňkové činnosti, jsou poměrně vyrovnané. Je to z důvodu, že doplňková činnost se každoročně opakuje a nedochází k zásadním změnám.

Graf 4.7: Náklady Slezského divadla Opava z vedlejší činnosti v letech 2008 – 2012 (v tis. Kč)

Zdroj: Zprávy o hospodaření 2008 – 2012, vlastní zpracování

4.3 Návrh finančního plánu na rok 2013

Slezské divadlo Opava, předpokládá, že se oproti roku 2012 sníží jak náklady, tak výnosy. Jelikož ještě neví, jakou výši příspěvku obdrží od zřizovatele, současný náhled nám poskytne výsledek potřebný na provoz hlavní činnosti od zřizovatele. Vycházíme tedy pouze z odhadnutých výnosů získaných hlavní činností Slezského divadla Opava, odhadnutých příspěvků Moravskoslezského kraje a Ministerstva kultury. Návrh finančního plánu Slezské divadlo Opava sestavuje pomocí odhadů z předcházejícího roku.

Tabulka 4.1: Návrh finančního plánu 2013 (v tis. Kč)

Rok	Plán 2012	Plán 2013	Rozdíl 2012 – 2013	Doplňková činnost 2012
Výnosy	12 670,00	12 000,00	-670,00	850,00
Náklady	80 670,00	79 500,00	-1 170,00	460,00
Rozdíl (příspěvek na provoz)	68 000,00	67 500,00	-500,00	-390,00

Zdroj: Návrh finančního plánu Slezského divadla Opava

Jak vidíme v předcházející tabulce, celkově odhadnuté provozní dotace se snížily oproti roku 2012. Teď ještě záleží, kolik peněžních prostředků nám zřizovatel skutečně poskytne. V případě, že zřizovatel s touto částkou vyhoví, bude vedení Slezského divadla spokojeno. Naopak v případě že zřizovatel poskytne finanční příspěvek nižší než je plán Slezského divadla Opava, budou se muset provést úsporná opatření ve všech oblastech Slezského divadla Opava.

4.4 Návrhy na zvýšení návštěvnosti Slezského divadla Opava

Vzhledem ke skutečnosti, že Slezské divadlo Opava využívá mnoho opatření ke zvýšení své návštěvnosti, i přesto jsem došla k několika návrhům, které by svou realizací situaci SDO zlepšili.

Jedním z návrhů, je provoz venkovního představení Slezským divadlem Opava v Městských sadech Statutárního města Opava. Toto představení by probíhalo ke konci sezony SDO, v měsících květnu a červnu. Důvodem, tohoto nápadu není především přínos peněžních prostředků do rozpočtu SDO, ale přítomnost publika, kteří nevyhledávají formální prostředí. Zvýšení tržeb, či celkových výnosů Slezského divadla Opava, je vázáno především na populaci Opavy či blízkého okolí, proto je jedním z důvodů zavedení něčeho výjimečného, co okolní města nenabízejí.

Dalším krokem, který by vedl k ušetření finančních prostředků SDO, je zrušení opery. O tomto návrhu se již spekulovalo, ale zatím nebyl realizován. Cílem by bylo propuštění herců (zaměstnanců), což by znamenalo ušetření v oblasti mzdových nákladů.

Posledním návrhem, který by vedl ke zvýšení návštěvnosti SDO, je zavedení skupinového vstupného. Navrhované vstupné by například platilo pro 8 a více platících osob, kteří by obdrželi 10% slevy ze vstupného.

5. Závěr

Bakalářská práce byla zaměřena na hospodaření příspěvkové organizace Slezské divadlo Opava, jehož zřizovatelem je Statutární město Opava. **Cílem** této práce bylo na základě poskytnutých podkladů charakterizovat hospodaření příspěvkové organizace, a následně pomocí **metody** popisné, statistické, analýzy a syntézy zhodnocení tohoto hospodaření.

Druhá kapitola je zaměřena na sektorové vymezení, rozčlenění národního hospodářství do čtyř sektorů, tedy na sektor ziskový, neziskový soukromý, neziskový veřejný a sektor domácností. Následně jsme se v této kapitole zaměřili na neziskové organizace, jejichž definice v odborné ekonomické literatuře není jednotná.

Třetí kapitola se zabývá nejen obecnými informacemi o příspěvkových organizacích, ale především je zaměřena na analýzu činnosti a hospodaření vybrané příspěvkové organizace, která je prováděná za pět let 2008 – 2012. V každém roce jsme si zvlášť popsali aktiva, pasiva, náklady a výnosy hlavní a doplňkové činnosti. Dále jsme si v každém roce ukázali velikost poskytnutých dotací Slezskému divadlu Opava na provoz, prostřednictvím zřizovatele, Ministerstva kultury a Moravskoslezského kraje.

Čtvrtá kapitola je zaměřena na zhodnocení hospodaření Slezského divadla Opava v letech 2008 – 2012, jak z hlediska hlavní, tak doplňkové činnosti. Došli jsme k výsledku, že rok 2009 byl nejvhodnějším obdobím za posledních pět. Byly zde vysoké tržby z prodeje služeb, vysoké dotace od zřizovatele, Moravskoslezského kraje a Ministerstva kultury. V tomto roce však také došlo ke zlomu, který se projevil až v roce 2010 a od tohoto roku provádí Slezské divadlo Opava úsporná opatření ve všech oblastech. Bylo to nejen z důvodů ekonomické krize, ale také v tomto období probíhala rekonstrukce, která omezila provoz Slezského divadla Opava. Největší položku nákladů tvoří mzdové náklady, a právě v této oblasti došlo k největšímu zlomu. Jelikož situace, kdy herce nezaměstnáváme, ale pouze si je najímáme, není tak nákladová, došlo z tohoto důvodu k propouštění zaměstnanců, které vedlo k a nesrovnalostem mezi zaměstnanci uvnitř Slezského divadla Opava.

Ať už to jsou náklady či výnosy doplňkové činnosti, pohybují se na stejné úrovni a jsou stabilní. Naopak náklady a výnosy hlavní činnosti jsou nestabilní, především v závislosti na dotacích poskytnutých příslušnými orgány, ale také na počtu prodaných vstupenek, tedy návštěvnosti. Vzhledem ke skutečnosti, že Slezské divadlo Opava využívá dostatečná opatření ke zlepšení své finanční situace, i přesto jsem došla k několika návrhům, které by svou realizací situaci SDO zlepšily. Jedním z návrhů je zavedení venkovního divadla,

v Městských sadech Statutárního města Opava. Důvodem, tohoto nápadu není především přínos peněžních prostředků do rozpočtu SDO, ale přítomnost publika nevyžadující formální požadavky, čímž vzroste návštěvnost. Dalším z návrhů je zavedení skupinového vstupného, kterým by opět vzrostla návštěvnost.

Seznam použité literatury

- [1] MORÁVEK, Z., A. MOCKOVČIAKOVÁ a D. PROKŮPKOVÁ. *Metrium Příspěvkové organizace 2011*. 5. Vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, 344 s. ISBN 978-80-7357-626-4.
- [2] PEKOVÁ, J., J. PILNÝ a M. JETMAR. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 2. Vyd. Praha: ASPI, a.s., 2005, 556 s. ISBN 80-7357-052-1.
- [3] REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru: Základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3. vyd. Praha: Ekopress, 2010, 188 s. ISBN 978-80-86929-54-5.
- [4] RŮŽIČKOVÁ, Růžena. *Neziskové organizace*. 11. vyd. Ostrava: Anag, 2011, 256 s. ISBN 978-80-7263-675-4.
- [5] STRECOVÁ, Yvonne et al. *Veřejná ekonomie pro školu a praxi*. 2. vyd. Praha: Computer press, 1998, 214 s. ISBN 80-7226-112-6.

Internetové zdroje

- [6] Slezské divadlo Opava. *Slezské divadlo Opava* [online]. 2011., Opava: McHead, 2011 [cit. 2013-04-19]. Dostupné z: <http://www.divadlo-opava.cz/>

Legislativní zdroje

- [7] Zákon č. 250 ze dne 7. července 2000 o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. In: Sbírka zákonů České republiky. 2000, částka 73, s. 3557-3567. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2000/sb073-00.pdf>. ISSN 1211-1244.
- [8] Zákon č. 586 ze dne 20. listopadu 1992, o daních z příjmů. In: Sbírka zákonů České republiky. 1992, částka 117, s. 3473-3491. Dostupný také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=1992&typeLaw=zakon&what=Rok&stranka=2> ISSN:1211-1244

Ostatní zdroje

- [9] *Informace poskytnuté zaměstnanci Slezského divadla Opava, PO*
- [10] *Výroční zprávy Slezského divadla Opava, PO*

Seznam zkratk

DČ – doplňková činnost

DDM – Dlouhodobý drobný majetek

DHM – Dlouhodobý hmotný majetek

DNM – Dlouhodobý nehmotný majetek

HČ – hlavní činnost

MK – Ministerstvo kultury

MŠMT – Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy

PO – Příspěvková organizace

SDO – Slezské divadlo Opava

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne: 9. 5. 2013

Veronika Šindelářová

Seznam příloh

Příloha č. 1: Slezské divadlo Opava	1
Příloha č. 2: Slezské divadlo Opava	1
Příloha č. 3: Plán nákladů a výnosů Slezského divadla Opava na rok 2013	1
Příloha č. 4: Zřizovací listina Slezského divadla Opava, PO ze dne 15. 9. 2009	1